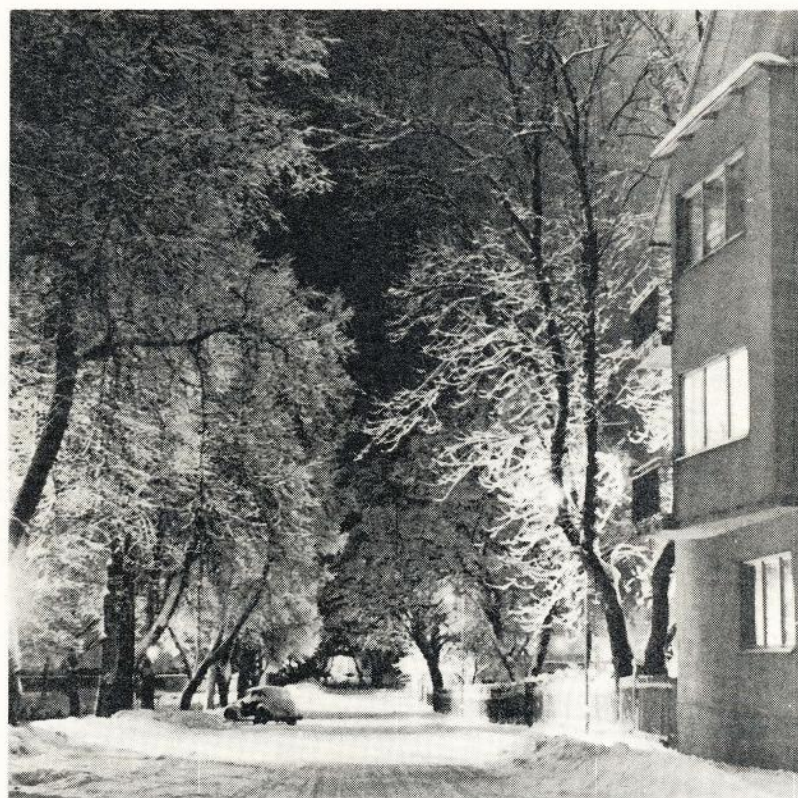
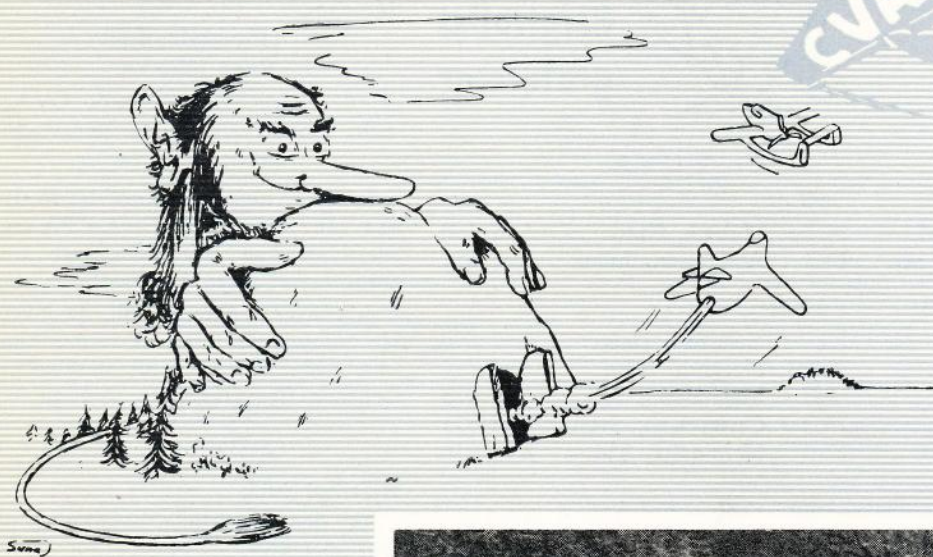

BERGROLET

Nr 3 • 1957 • Årgång 8 • Pris 1 kr.

BERGTROLLET

Personaltidning för
Centrala Flygverkstaden och
Centrala Flygmateriälförbundet,
Arboga

Redaktör:
John Eklöf
avd 642, tel. 190

Redaktionssekreterare:
Kerstin Lundgren

Redaktionskommitté:
Hugo Dahlström, Gunnar Fried,
Karl-Axel Jansson, John Steen och
K. O. Sundwall

Omslagsbilden:
Arboga i vinterskrud
Foto Erik Persson

Läsekretsen

tillönskas God Jul och Gott Nytt
År. Därjämte riktas ett varmt tack
till alla medarbetare för god hjälp
och uppoftande arbete.

Redaktionen.

**Bergtrollet
gratulerar**

C V A

60 år		
4/2	Moberg, Knut	Avd 150
19/2	Andersson, Julius	Avd 611
50 år		
11/1	Härdvall, Holger	Avd 200
21/1	Norgren, John	Avd 272
3/2	Magnusson, Erik	Avd 475
14/2	Gustavsson, Sven	Avd 571
22/2	Holmqvist, Thure	Avd 810

C F A

60 år		
26/1	Nyqvist, Emil	Avd 411
50 år		
26/1	Johansson, Nils	Jägarvallen

Tack

Ett hjärtligt tack för de gångna
åren vid CVA samt för den vackra
gåva, jag fick mottaga vid mitt av-
sked.

Majvor Byström.

Tack

Till chefer, arbetskamrater och
andra vänner riktar jag ett varmt
tack för den vackra lysningspresen-
ten.

Arne Söderberg.

Ett brev

Västerås 14/11 -57.

Bästa Herr Eklöf.

Jag skulle vara mycket tacksam
om jag kunde få tidningen Berg-
trollet tillsänd mig. Jag bifogar 1:20
i frimärken till porto och avgift för
tidningen.

Högaktningsfullt
Rune Alsbäck

F. d. "schas" på 272 radio CVA.
Adr. Flygförvaltningens Verkstads-
skola, Västerås.

Red. har ingenting emot att få dy-
lika brev från f. d. CVA-CFA-are.
Samtidigt kan framhållas, att års-
prenumeration på Bergtrollet kostar
3:- kr. Vem som så vill, är givet-
vis välkommen med prenumeration
som ställes till Red. för Bergtrollet,
Centrala flygverkstaden, Arboga.

Hjärtligt tack

för den storartade hyllningen på
min 50-årsdag.

Gunnar Dahlström.

Tack

Grågossen Emil ber att få tacka
så hjärtligt för alla gratulationer på
födelsedagen.

Tack

Ett hjärtligt tack till alla dem, som
bidragit till den stora penningsum-
ma, jag fått i avskedsgåva och vilken
jag fick nöjet att skänka till ett myc-
ket välbehövligt ändamål. Samtidigt
vill jag tacka alla arbetskamrater,
arbetsbefäl och tjänstemän för det
goda kamratskap, som visats mig
under den tid jag varit anställd vid
CVA.

Henry Pettersson.
(Värml. P)

Till alla anställda vid CVA och CFA

En God Jul och

Ett Gott Nytt År!

Hjärtligt tack för det gångna årets arbetsinsatser

OTTO DAHLIN
Styresman CVA

ERIK NYBERG
Förrådsdirektör CFA

CVA kännning

Styresman Otto Dahlin fortsätter här sin artikelserie

20. 10 år vid CVA

1947 - 1957

Sedan jag förra gången skrev om "10 år vid CVA" har ett år gått och CVA har fått en ny kull 10-åringar. 10-årsjubilarer 1957 är:

Namn och befattning 1957:

Egordt Andersson, ingenjör
Fritz Andersson, svetsare
Harry Andersson, avsynare
Karl-Arvid Arvidsson, instrument-
makare
Karl-Gunnar Berggren, plåtslagare
Arne Bergström, telemontör
John Björk, motormontör
Majken Bohman, kanslibitråde
Karl-Henric Davidsson, verktygs-
filare
Karlinge Eklund, telemontör
Fritz Ericsson, truckförare
Carl Eriksson, motormontör
Lars Eriksson, hjälpmontör
Petrus Eriksson, eldare
Torsten Ericsson, arbförman
Sune Filmberg, ingbiträde
Lennart Fransson, förman
Rune Fägerkvist, avsynare
Lennart Gustafsson, flygplanmontör
Gunnar Hagström, motormontör
Sven-Olof Holmström, bitr ingenjör
Ejnar Höglund, avsynare
Oskar Johansson, förrådsarbetare
Sven Johansson, 1. kansliskrivare
Alex Jonsson, arb förman
Ingvar Karlbom, motormontör
Allan Carlsson, förrådsarbetare
Thore Carlsson, telemontör
Torvid Carlsson, motormontör
Jan Källberg, driftingenjör
Gerhard Larsson, förrådsarbetare

Gustav Larsson, chaufför
Oscar Larsson, verkmästare
Vilhelm Liljehammar, instrument-
makare
Stig Lindgren, ingenjör
May Lindmark, kansliskrivare
Agda Lindstedt, städerska
Hertil Lönn, telemontör
Lars Lööw, ytbehandlare
Sigward Malmehed, kontorsskrivare
Bror Mellgren, flygplansmontör
Gunnar Molander, verkstadsförman
Sten Molin, ingenjör
Birgit Nilsson, kontorsbiträde
Rolf Norgren, arb förman
Karl-Erik Norlander, arb förman
Ture Nyrén, ingbiträde
Astrid Nystedt, kanslibitråde
Ragnvald Olofsson, driftingenjör
Kurt Persson, avsynare
Gösta Pettersson, bitr ingenjör
Sune Pettersson, tekniker
Helge Rastman, avsynare
Ann Stolt, kontorsbiträde
Ragnar Stolt, 1. kontorsskrivare
Sune Swahnström, instrumentmakare
Olof Svensson, instrumentmakare
Sigfrid Törnkqvist, murare
Nanny Westerlund, kontorsbiträde
John Wirselius, bitr ingenjör
Olof Åberg, driftingenjör
Carl Åkerman, förrådsmästare
Ernst Österberg, bitr ingenjör
Gustaf Östling, maskinreparatör
Signe Östling, kanslibitråde

Jag riktar ett varmt tack till alla jubilarerna för gjorda arbetsinsatser och jag hoppas att de gångna 10 åren endast är början till en lång rad år vid CVA.

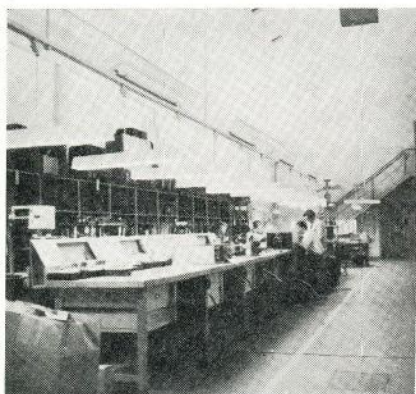
21. Det hände 1949

Flygplan B 18

Januari

- Vid årsskiftet 1948-49 hade Arboga stad 8.863 invånare.
- Trafikledarbyte. Den 3 januari efterträddes Arne Johansson av Georg Molander.
- Den 4 januari anmälde CVA svårigheter att hålla översynsprogrammet för motor typ DB605. Anledningen var omöjligheten att erhålla motormontörer. Bristen var ca 30.
- Propaganda- och informationsmöte rörande driftvärn hölls den 12 januari på Folkan för CVA- och CFA-personal. Talare var FV driftvärnschef major Arne Remahl.
- Reservkraftverket färdigställt. Slutbesiktigades den 13 januari.
- CVA började använda diesellastbilar för turbilstrafiken.
- Radarverkstaden i tunnel II, närmast P-tunneln, som varit i gång sedan augusti 1948 blev komplett färdig.

Radarverkstaden

diginredd bl a blev kontrollutrustningen färdig.

● Propellerverkstaden i tunnel III närmast P-tunneln nedlades och arbeten med propelleröversyner upphörde vid CVA. Anledningen var givetvis övergången till reafpl. Verkstaden inreddes till apparatverkstad för motorsektionen.

● På grund av utebliven uppsägning från någon parts sida förlängdes gällande kollektivavtal mellan Försvarets Centrala Förvaltningsmyndigheter och FCPF att gälla från och med den 1 april 1949 till och med den 31 mars 1950. Oberoende härav skulle de pågående förhandlingarna angående nya allmänna bestämmelser fortsätta.

● SAF arbetsledareklubb vid CVA och CFA, som bildats den 19 september 1948 hade följande styrelse för 1949:

Harry Hammarloo	ordförande
Knut Kilberg	sekreterare
Folke Larsson	uppbördsman

Förhandlingsdelegerade voro Harry Hammarloo och Folke Larsson.

Februari

- Genom brand hade CVV sjöhangar fullständigt förstörts och bl a den där uppställda 1.000 tons pressen svårt skadats. För arbete i pressen hade CVV beställningar vilka CVA övertog. Bl a erhöll CVA den 7 februari från Kungl Vattenfallsstyrelsen beställning på klippning och pressning av plåtprofiler (delar till ledningsstolpar för linjen Harsprånget-

Hallsberg). Ca 75.000 profiler presades välgående sammanlagt ca 900 ton.

● Den 16 februari sammanträdde med CVA och CFA säkerhetskommittéer och personalrepresentanter angående de bergsundersökningar som pågingo och som utfördes av Statens Institut för Folkhälsan. Bland närvarande märktes verkstadsdirektör Bjarnholt, ordförande, ingenjörerna Larsson och Wahling från Folkhälsan samt major Sandermark från Fortifikationsförvaltningen. Ventilationsundersökningarna hade kommit så långt att en kartläggning av systemet i det närmaste var färdig. Som en sammanfattning hade konstaterats att ingen direkt skadlig lokal fanns. Dock ansågs som lämpligt att specialevakueringen borde utbyggas med en ökning av 40.000 m³/tim för att erhålla större marginal.

Belysningsundersökningarna hade resulterat i att preliminärt förslag till förbättringar förelåg. Ny belysningsinstallation (lysrör) skulle i första hand införas på motor-, instrument- och elverkstäderna, varefter övriga bergsutrymmen skulle följa.

De medicinska undersökningarna skulle Folkhälsan påbörja så snart detta var möjligt med hänsyn till tillgång till läkare.

● FCTF avd 107 valde följande styrelse:

Folke Kropp	ordförande
Henry Jersby	vice ordförande
Erik Larsson	sekreterare
Nils Henricson	kassör
Stellan Bolin	
Sten Svensson	
Nils-Gösta Lindmark	
Ulf Tillberg	
Arne Jigelius	

Förhandlingsdelegerade blev Folke Kropp och Henry Jersby.

● FCPF avd 52 valde följande styrelse:

Gustav A. Johansson	ordförande
Tage Wallqvist	sekreterare
Tore Ekman	kassör
Ingvar Johansson	
Erik Tägtström	
Erik Sjöberg	
Curt Lindberg	
Lennart Andersson	

Till förhandlare valdes Gustav A. Johansson och Ingvar Johansson.

Mars

- Tor Andrén tillträdde den 1 mars befattningen som verkstadskamrera-

re. Han efterträddes på upphandlingsavd av Ragnar Stolt.

- Flygförvaltningen beställde vid CVA konstruktion och tillverkning av för underhåll av fpl 29 erforderliga verktyg, stationsmateriel, apparater, aggregat etc. Tillverkning skulle ske för 5 flottiljer samt för CVA.

- Plåtskorstenen på berget restes. Denna tillkom för att hindra rök-inträngning med ventilationsluften.

- Företagsnämnden för 1949 fick följande sammansättning:

Ordförande: O. Dahlin.

Representanter för företagsledning: K. E. Lindson, F. Kropp, J. A. Källberg, E. Larsson och H. Jersby.

Arbetarnas företagsråd: E. Lönnqvist, F. Westergren, G. A. Johansson, H. Jandén och N. Jägrup.

- Säkerhetskommittén (skyddskommittén) för 1949 fick följande sammansättning: O. Dahlin, ordförande, K. E. Lindson, N. Lifvendahl, E. Ejert, Stina Hamblin, J. Johansson, R. Mattsson och G. Svensson.

- "Rotundan" färdigbyggd och därmed Arbogas nya Folkets Hus färdigt. Den 30 mars invigning med tal av statsrådet John Ericsson.

April

- Efter utredning i samråd med CVA insände KFUM den 3 april till FF förslag till plats för uppförande av nytt elevhem för lärlingar. Ett område vid Karlslund förordades.

- Den 5 april sammanträdde CVA och CFA säkerhetskommittéer angående Folkhälsans bergsuppdrag. De medicinska undersökningarna skulle påbörjas och amanuensen B. Gillkvist lämnade redogörelse för dessa. Först avsågs att utföra psykotekniska prov åtföljda av personliga intervjuer med 70-90 anställda dels från berget och dels från ovanjordsavdelningar. Motsvarande prov skulle göras vid andra underjordslokaler än CVA.

- Flygförvaltningen fick av Kungl. Maj:t bemyndigande att ta i anspråk 275.000 kr för förbättringar av ventilations- och belysningsanordningarna i bergsanläggningarna vid CVA och CFA.

Maj

- I anslutning till nya lagen om arbetarskydd av den 3 januari 1949 utfärdades i kungörelse av 6 maj 1949 bestämmelser om lokal skyddsverksamhet. Bland annat blev nu uttrycket "säkerhet" ersatt med "skydd".

- Från CVA driftvärn genomgick följande under tiden 9-21 maj befälskurs vid Hemvärnets Stridsskola, Vällinge: B. Blomqvist, A. Boström, V. Johansson, G. Merkén, T. Myhrberg, H. Mörk, L. Palmqvist och T. Wallqvist.

- Det första flygplanet typ T18B anlände till CVA den 13 maj för införande av provinstallationer av dels katapultstolar och dels 57 mm akan.

- Den 30 maj sammanträdde CVA och CFA säkerhetskommittéer och personalrepresentanter för att av assistent Holm, Folkhälsan, erhålla orientering om uppläggningsen av de medicinska undersökningarna. Dessa skulle startas genom utlämnande och besvarande av frågeformulär som under sammanträdet genomgick och diskuterades.

- 2-vånings stålredningen för kontorslokaler i tunnel III färdig och togs i bruk. Motorsektionens kontor i tunnel II övervåning övertogs av elsektionen.

- CVA erhöll från FF den första beställningen på tillverkning av pulsmotordrivna försöksrobotar.

- CVA erhöll medel från FF för kompletteringsarbeten å den provisoriska 200-skjutbanan vid Igelsäter, bl a för viss insprängning av kul-fånet.

Juni

- Överbefälhavaren, general Jung, inspekterade CVA och CFA den 16 juni. I inspektionen deltog souschefen för flygförvaltningen, generalmajor Söderberg.

- Vid företagsnämndssammanträdet den 21 juni överlämnades den första gratifikationen i CVA företagsnämnds historia. Det var motorprovare J. Schöön som erhöll 50:- kronor för förslag till tillvaratagande av läckbensin från luftavskiljaren vid körning av motorer typ DB i prevbäck.

- Expressståget "Mälardalen" hade premiär.

- Den 30 juni lämnade verkstadsöveringenjör Karl Egon Lindson CVA för att tillträda befattningen som verkstadsdirektör vid Kungl Arméförvaltningen.

Juli

- Nytt budgetår

Ärsomsättningen vid CVA under budgetåret 1948/49 var 8.980.000:- (6.740.000:-) kr. Siffror inom parentes ange motsvarande värden för närmast föregående budgetår alltså 1947/48. Antalet produktiva arbetstimmar var 950.000 (765.000). Genomsnittsomkostnaderna på prod avd var 2: 52 (2: 56) kr/tim. Som exempel på avdelningspålägg kan nämnas: Maskinavdelningen 2: 60 (2: 60) kr/tim. Motoravdelningen 2: 70 (3: 20) kr/tim. El-avdelningen 2: 60 (2: 40) kr/tim. Medeltal anställda var 785 (672; därav 539 (453) kollektivavtalsanställda och 246 (219) löneplansanställda).

Styresman Otto Dahlin erhöll förnyat förordnande som SCVA under en tid av 6 år fr o m 1 juli 1949.

- Flygdirektör Sture Larsson tillträdde den 1 juli befattningen som föreståndare för CVA motorsektion. Han efterträdde flygingenjör Ernst Stenquist, som erhållit förflyttning till F4, Östersund.

- Gemensam semester (14 dagar) under tiden 18-30 juli.

Augusti

- Stora svårigheter vid CVA att hålla leveranstider på grund av brist på personal. Särskilt gjorde detta sig kännbart på motor- och elsektionerna.

- Flygförvaltningen uttalade genom skrivelse sitt erkännande för CVA arbete med iordningställande av radarstationer typ APS-4 samt kablage till dessa.

September

- Hösten 1949 intogs 15 lärlingar i CVA lärlingsskola. Av dessa genomgick 10 st den 4-åriga utbildningen. År 1957 är följande 5 kvar vid CVA:

Motormontör Lennart Ekström
Motormontör Vincent Liljekvist
Radiomontör Ingemar Liljeström
Radiomontör Kjell Nilsson
Plåtslagare Nils Alund

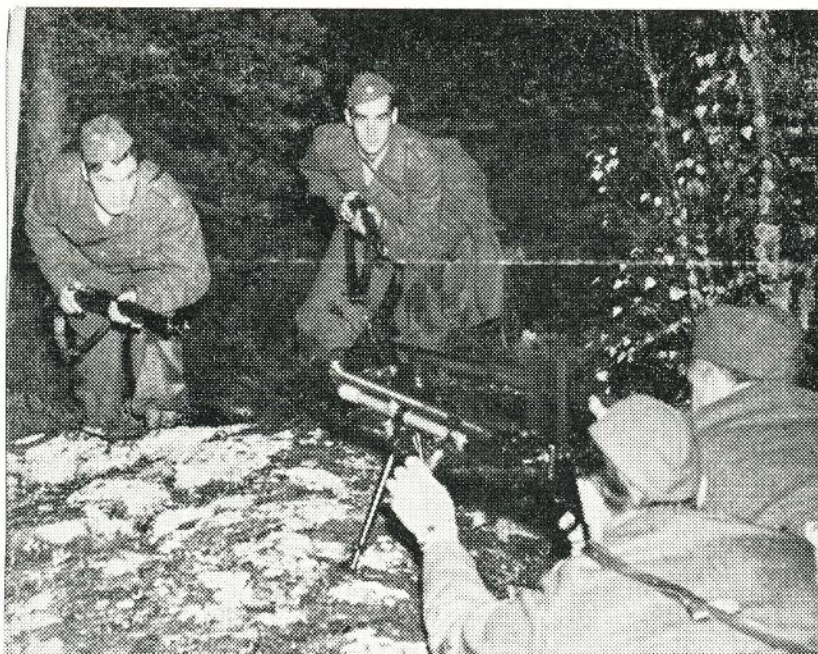
- Storbrand i Arboga den 30 september. Elektroskandias verkstäder, som låg vid sidan om Rapps konfektionsfabrik, brann ner till grunden. CVA brandkår gjorde en god insats, speciellt vid skyddet av Rapps.

Oktober

- Flygingenjör Gösta Backman omplacerades den 1 oktober från CVA till Flygvapnets centrala skolor, Västerås.

- Folkhälsan framförde genom brev sitt tack för den beredvillighet varmed CVA och CFA personal lämnat uppgifter i de formulär som utdelats och som ingick i de medicinska undersökningarna avseende bergsanläggningen. 91 % av dem som erhållit formulär hade svarat.

- Stor samövning natten mellan den 19 och 20 okt med CVA-CFA driftvärn, Arboga hemvärn, AIA driftvärn, Befälsutbildningsföreningen, Röda Korset samt Lottakåren.

Från driftvärnsövningen i oktober 1949 Artur Jönsson och Gunnar Jonsson anfaller en grupp ur Arboga Hemvärn.

Fientlig luftlandsättning antogs skett omkring CVA och ett fientligt partisannäste hade upprättats på höjden 300 m väster S i Säterbo där signalstation även lagts. CVA-CFA dv komp under befäl av Bertil Blomqvist intog höjden och satte radiostationen ur funktion. Skogen renades från fiender.

Efter slaget serverade lottorna bul-
lar och varm mjölk vid Sättersberg.

● Generaldirektörerna Granholm och Malm samt chefen för Kungl Väg- och Vattenbyggnadskåren, överste Sandberg, besökte CVA den 28 oktober.

November

● Den 1 november tillträdde flygdirektör Nils Björkstrand befattningen som verkstadsöveringenjör vid CVA.

● Vapenkurs vid CVA för samtliga 1:e och 2:e flottiljingenjörer. Kursen i 2 omgångar: 31 okt-12 nov och 28 nov-10 dec.

● Den 11 november sammanträdde med CVA och CFA skyddskommittéer och personalrepresentanter angående fortsättning av de av Folkhälsan påbörjade medicinska undersökningarna. Bl a avsågs att blodprov skulle tagas på personal som frivilligt anmälde sig för detta. Proven avsågs igångsättas den 14 november av personal från Folkhälsan.

● Efter lång försening blev äntligen chefstelefon- och högtalareanläggningen vid CVA och CFA färdig och slutbesiktigades den 21 november.

● Organisationsplan för CVA och

CFA militära verkskydd fastställdes. Som verkskyddsledare tjänstgjorde kapten S. Hamblin med ingenjör A. Eiborn som förste ersättare. Förrådsförvaltare A. Nilsson, CFA, tjänstgjorde som biträdande verkskyddsledare avseende frågor rörande CFA.

December

● Av de under 1949 utförda flygplan- och motorarbetena gav följande mest arbetstimmar:

Flygplan

J21 29 st förstärkningar för raketer

8 st tillsyner

B18B 24 st inbyggnad av katalpultstolar

Motorer

DB-605 195 st översyner

Wp 75 st översyner

● Under 1949 hade provbockarna 2 och 3 i motorprovbyggnaden färdigställt för körning av DB-motorer. För denna motor disponerades således CVA 3 st provbockar (2, 3 och 4).

● På elsektionen hade under året iordningställt ett stort antal från utlandet inköpta radarstationer (surplus) av typerna PS20, PS29 och Pr7. Under slutet av året påbörjades reparationer av flygradio typ Fr8.

● Under det gångna året hade på vapensektionen utförts ett synnerligen stort antal skjutprov m m med 20 mm akan m/47 och med ammunition för denna. Även utfördes ändring av ett stort antal 13.2 mm akan m/39 till 12.7 mm kaliber.

● Under 1949 var antalet olycksfall

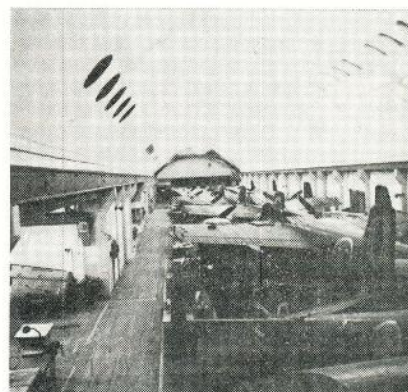
Verkstadsöveringenjör
Nils Björkstrand

vid CVA per 100 årsarbetare exkl färd till och från arbetet 9.5. Motsvarande siffra för 1948 var 9.8. Således en förbättring men långt ifrån bra.

● Den 31 december 1949 var antalet anställda vid CVA 842 varav 244 löneplans- och 598 kollektivavtalsanställda. Ökningen under år 1949 var 41 (12 resp 27).

Under året hade personalbrist förevarit, särskilt på motor-, el- och konstruktionssektionerna. Stora svårigheter att vid nyanställning erhålla kompetent personal. Bostadsbristen i Arboga gjorde sig kännbar.

● Vid årets slut hade Arboga 9.262 invånare. Ökningen under 1949 var 399.

B 18-line i P-tunneln

Efterföljansvärt exempel

När Henry Pettersson, avd 250, hade någon vecka kvar, innan han skulle sluta sin anställning vid CVA, gick han in till Westerlund och talade ungefär så här.

- Jag har många gånger tänkt göra något för talboken, men det har av olika skäl inte kunnat bli av. Nu är det så, att jag har egentligen alltid varit emot insamlingslistor, men jag har dock lagt min skärv. Om det nu blir en lista för mej, så vill jag att du skra skriva på listan att pengarna ska gå till Sveriges Radios insamling för Talboken. Det kan ju hända, att någon då lägger till ytterligare någon krona. På så vis kan vi alla bli i tillfälle att göra något för denna behjärtansvärda insamling. Om jag finge välja en skiva, så bleve det Night and day.

En av kunderna

Som kund till CVA och CFA har jag, som den första i dessa spalter, ombetts berätta något om vår verksamhet ute på förbanden. Det är mig ett nöje att få lämna ett litet bidrag till Eder tidskrift.

Flottiljens fredsorganisation

Flottiljchefen, som för befälet över flottiljen, har till sitt förfogande för flottiljens ledning tre regementsofficerare och tio stabsavdelningar för de olika förvaltningsområdena. Härutöver finnes tre flygande och en specialdivision jämte en flygtransportgrupp. Regoff 1 svarar inför flottiljchefen för flygutbildning, regoff 2 för markutbildning och regoff 3 för stridsledning.

Flottiljstab

Avd I är flottiljens centralexpedition och där handlägges dessutom ärenden som rör personal och flottiljens uppträdande i krig. Till avdelningen är dessutom en fotodetalj knuten. Avd II sköter den för flygverksamheten så betydelsefulla väderlekstjänsten. Avd III/IV svarar för byggnads- och flygfältsunderhåll, de värnpliktigas utrustning och den kanske för flygsoldaten viktigaste förvaltningsfrågan – mathållningen. Distributionen av drivmedel till flygplan och fordon skötes av avdelningen. Avd V, som då detta skrives har särskilt arbetsamt med att bemästra "asiten", svarar för personalens hälsotillstånd. Avd VI skall jag återkomma till i det följande. Avd VII svarar för flottiljens signalförbindelser. Avd M sköter personalredovisnings- och mobiliseringsarbetet. Kassaavdelningen svarar för att personalen får sitt penningbehov tillgodosatt och att olika leverantörer får sin beskärda del. Slutligen ingår i flottiljstaben FV musikkår i Västerås, vars tjänster ej endast F 1 tar i anspråk, utan även övriga närliggande militära förband och anstalter, bl a CVA och CFA. Musikkåren verkar även för att göra flygvapnet populärt hos civilbefolkningen, genom konserter i stadernas parker sommartid samt på sjukhus m m.

Divisioner

De flygande divisionerna äro organiserade på en flyg- och en mark-

styrka. Flygande personalen – flygförare och flygnavigatorer – utgöres av militär personal i olika tjänstegrader. Markstyrkan, som närmast svarar för flygplanens tillsyn och klargöring, består till största delen av civilmilitär och vpl personal. Flygverksamheten vid divisionerna bedrivs antingen som grundläggande eller fortsatt flygslagsutbildning. Specialdivisionen tar hand om den nyinryckande flygsoldaten och ger honom en inblick i det militära livet i allmänhet och F 1:s i synnerhet. Här sker centralt den militära utbildningen under några veckor, varefter de vpl placeras på stabsavdelningar eller på de flygande divisionerna för att fortsätta sin utbildning för avsedd krigstjänst. Till specialdivisionen är flottiljpolisen knuten, som i första hand svarar för flottiljens vakthållning.

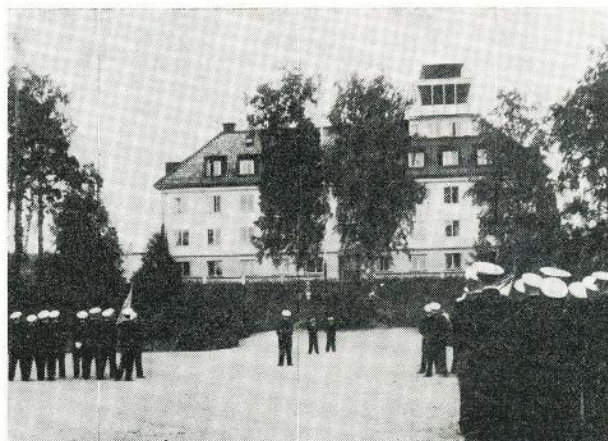
Materielavdelningen

Avd VI, under flottiljingenjörens ledning, ansvarar för vård och förvaltning av flygmaterielen. Avdelningen är organiserad på sektioner med funktioner i stort motsvarande cv:s avdelningar – en cv i miniatyr. Personalen är, till skillnad mot förbandets i övrigt, till största delen civilanställd. Personalstyrkan uppgår till drygt 100 personer, varav ett

femtiotal yrkesarbetare. Eftersom flottiljingenjören i stort ansvarar för flygmaterielens skötsel på hela flottiljen, är vid avdelningen placerad ett relativt stort antal ingenjörer och annan teknisk personal, vilka ej huvudsakligast äro knutna till verkstadstjänsten. Samma är förhållandet beträffande kontorspersonalen, som ombesörjer bl a den hålkortsmässiga flygtidsredovisningen och flygplanlägesuppföljningen vid flottiljen. I personalstyrkan ingår ett tjugotal civilmilitära tekniker, som centralt utför periodiska tillsyner på divisionernas flygplan. Avd VI har att betjäna de flygande divisionerna och övriga stabsavdelningar betr flygmateriel. Som sådan räknas förutom flygplan med dess utrustning, motorfordon av olika slag, vapen och ammunition, signalmateriel, fallskärmar och livbåtar, maskiner för flygfältsarbeten m m. För denna materiels förvaring och vård finns, till skillnad mot vid cv, ett s k flygförråd jämsides med verkstadsförrådet. På grund av flottiljens karaktär av nattjaktförband ingår i flygverkstaden en relativt stor televerkstad för service av radarmateriel. Då arbetsfältet är stort och arbetsuppgifterna mycket skiftande, ställes det ofta stora krav på personalens yrkesskicklighet inom de olika yrkesfacken. För större

Flygdirektör O. Björnhagen ger här en koncentrerad bild av livet på F 1 (Kungl. Västmanlands flygflottilj, Västerås)

F 1:s kanslihus, sett från flottiljens uppställningsplats

Flottiljchefen, överste Gösta Odqvist leder företagsnämndens överläggningar. Förutom ordföranden i mitten är herrarna på högra sidan: flottiljingenjören, flygdirektör Oscar Björnhagen, montören Arne Jansson och 1. verkmästare Arthur Quick. På den vänstra sidan kontorsskrivare Sivert Sjögren, som lämnat artikelförfattaren uppgifter om F 1 under de gångna åren, plåtslagaren Georg Westerfors, tff flottiljintendenten, kapten Inge Hultén och montören Sven Johansson

arbeten ha vi att förlita oss till de centrala flygverkstäderna. Verkstaden är i likhet med cv självförsörjande och har en årlig omsättning av ca 1.700.000: - kr. För material- och reservdelsförsörjningen disponerar vi ett under CFA sorterande filialförråd där ca 20.000 olika materialslag lagerföres.

Vägen till dagens förhållanden och problem vid F 1 har emellertid varit lång och i vissa avseenden kanske också besvärlig.

En återblick på de gångna åren

På hösten 1929 flyttade F 1, under benämningen 1. flygkåren, in i gamla I 18:s kaserner på Viksäng för att övertaga dess lokaler och traditioner. Kårorder nr 1 är utfärdad den 1.10.1929, dessförinnan hade ett fåtal befattningshavare under tre månader förberett inflyttningen. Begränsad flygverksamhet bedrevs med sjöflygplan såväl detta som påföljande år. Flygplanparken utgjordes av 2 lånade Rolls-Royshansor och 2 kaserade Drontar, de senare för undervisningsändamål. Förläggningen vid Viksäng bibehölls till 1944, då det nya och moderna etablissemnet vid Hässlö togs i bruk. Under 1930-31 uppfördes de första hangarerna och flygverkstaden på det blivande landflygfältet Hässlö. Kåren tilldelades Phönixjagare, Drontar, Thummelisa och Fokkrar, vilka hoppade fram mellan grästvorna på fältet. Nutidens upplysta rullbanor kunde man inte ens drömma om på den tiden.

På hösten 1931 kom de första

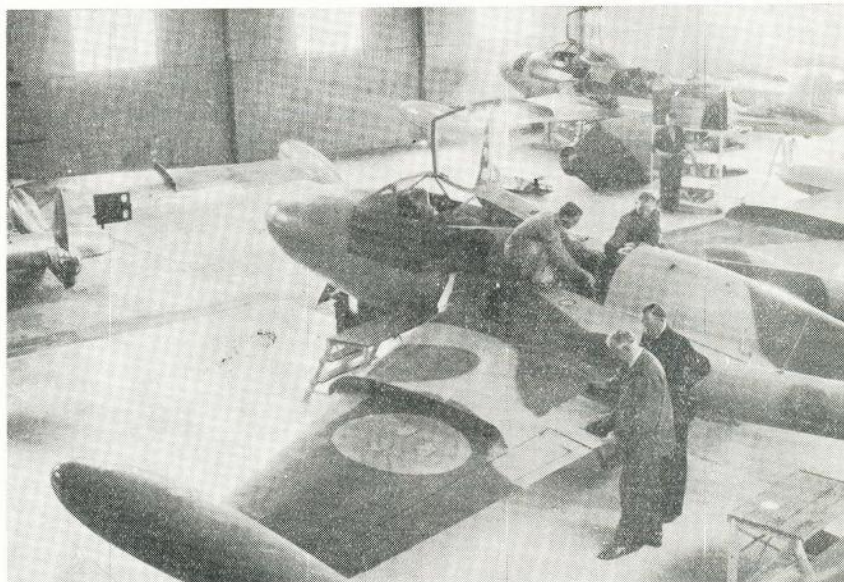
Bristol Bulldogg, och under 1932 Jaktfalkarna, därmed började den första jaktutbildningen vid F 1. Huvudsakligast bedrevs dock alltjämt sjöflyg med de nu tillkommande modernare Heinkel He 5 i dess olika versioner. Under 1932 och 33 tillfördes F 1 ytterligare jaktfl och förbandet övergick till jaktkår. Från den tiden minns väl den äldre läsekretsen jakten på spökflygarna i övre Norrland. 1935 kom Hawker Hart (S 7), som sedermera omdöptes till B 4, och blev det första störtbombplanet i vårt land eller som det officiellt hette lätt bombplan. Den välbekanta och pålitliga B 3an (Junkers Ju 86 K) gjorde sitt intåg - eller

rättare inflygning på F 1 1936. Den trojänare, som än i dag trots "uppnådd pensionsålder" ännu fullgör viss tjänst, har nog satt sin speciella prägel på livet vid F 1. Detta fpl skulle nämligen under de kommande krigsåren bli F 1:s beväpning och utgöra en väsentlig del av vårt lands neutralitetsskydd. Efter denne trojänare följde B 18 under några år, varefter det första nattjaktplanet Mosquito medförde en ändrad rutin och ändrade arbetsförhållanden för F 1 personal. Med Mosquitos tillkomst kom radarmateriellen att utgöra en viktig och till en början svårbemästrad faktor i underhållstjänsten, såväl beträffande den flyg- som markbundna. Och därmed är vi framme vid vår nuvarande vapenbärare Venom, J 33.

2. flottiljingenjören, flygingenjör Anders Weström, som förutom att vara stf avdchef handhar utredningsärenden och teknisk utbildning

Problemen - eller kanske rättare det alltid återkommande problemet var under de första åren detsamma som nu - ständiga bekymmer för att få anslagen att räcka till. Enda skillnaden var väl egentligen att man då rörde sig med lika många tiotusentlappar, som vi nu omsätter miljoner. Underhållstjänsten har i takt med materiellens mer komplicerade konstruktion avsevärt förändrats, vil-

Reparationsarbete på J 33 diskuteras

Inför arbetsdagens slut

Nyblivna CFA-pensionärer hyllades varmt

*Karl Knutsson,
omgiven av arbets-
kamrater, avtackas
av förrådsdir.
Nyberg*

Hadar Larsson

Den sista arbetsdagen förlidna oktober närmade sig sitt slut. Det var ovanligt tyst omkring "torget". När klockan ringde var det inte den vanliga hemåtrusningen. Man samlades i stället i torgets nedkant. Något skulle tydligen hända. Det gjorde det också. Förrådsdirektör Nyberg kom med blommor i handen följt av ingenjör Östlund. De stannade framför den halvmånformiga ringen av CFA-are och så steg Karl Knutson fram. Meningen var, att där skulle också Hadar Larsson ha stått, men sjukdom hade tvingat honom i sängen. De båda gick nu in i CFA-pensionärernas led.

Förrådsdirektör Nyberg vände sig

på sitt hjärtliga sätt till Karl Knutsson med ett varmt erkännande och framhöll att Knutsson skött sitt arbete på ett förtjänstfullt sätt. Han avslutade med att framföra sitt och företagets tack för den tid som varit och överlämnade blommor.

Olle Johansson var djupt rörd, när han, som han uttryckte det, hade fått kamraternas förtroende att avtacka en av de bästa kamraterna på arbetsplatsen. Han överlämnade en penninggåva från kamraterna.

Hadar Larsson blev också han föremål för uppvaktning efter hemkomsten från sjukhuset. Han fick besök i hemmet av förrådsdir. Nyberg, ing. Östlund, förrådsförvaltare Axel

Nilsson och FCPF:s representant Herman Andersson. Förrådsdir. Nyberg tackade den alltid idoge Hadar Larsson för hans arbetsinsats i företaget, han tillönskade honom god hälsa och ställde förhoppningen, att Larsson skulle trivas och ha det bra som pensionär. Han överlämnade blommor till Larsson.

Kamraternas hälsning och tack för gott kamratskap framfördes av Herman Andersson, som överlämnade kamraternas penninggåva.

Förrådsarbetare Karl Knutsson anställdes vid CFA den 31/1 1949 och städaren Hadar Larsson den 16/3 1951.

ket medfört krav på speciella provnings- och översynsutrustningar. Detta har i sin tur medfört att förbanden i större utsträckning blir beroende av de centrala verkstädernas och centralförrådets kapacitet. "Under en återblick på de gångna åren" nämnde jag att F 1 övertog I 18:s traditioner i och med övertagandet av dess kaserner. Detta begrepp bör kanske klargöras lite närmare. Till skillnad mot övriga flygvapnets förband för F 1 dubbla fanor framför trupp – förutom sin egen jämväl gamla Kungl Västmanlands regementes fana. Regimentet upplöstes 1927 efter en 300-årig ärorik tillvaro. Förutom fanan förvaras "regementets kalk" och en del andra min-

nesföremål i flottiljens ordersal. När dessa föremål överlämnades vid en högtidlighet 1943 förklarades F 1

vara det gamla regementets arvtägare och traditionsbevarare – ett arv som förpliktar.

*Förrådsförval-
taren Fritz Vogeler
diskuterar något
materielproblem
med FCPF:s klubb-
ordförande Gustav-
Adolf Fredriksson*

Framåtanda – Optimism

ledstjärna för serviceavdelning

Ing Arne Norberg,
chef för CVA ser-
viceavdelning

En augustidag år 1946 lastade ingenjören Lennart Thornström en radiobuss med verktyg, instrument och en kull elektromästarelever för att åka ner till F10 i Ängelholm och F9 i Säve. Därmed hade reseservicearbetet börjat.

Hösten 1947 satt tre man på ett tåg. Det var ingenjör Niels Bonny och radiomontörerna John Jansson och Arne Söderberg. Arboga—Kallinge stod det på deras biljetter och avsikten med resan var, att de genom att delta i ett montage av en markradiostation skulle få litet inblick i det kommande servicejobbet på markradiomaterielen, vilket startade 1948.

1950 slogs servicelagen ihop och så bildades service- och montageavdelningen. Såväl behovet av översyns- som montagearbeten ökade snabbt. CVA gjorde vad som kunde göras för att tillgodose behovet.

I dag har service- och montageavdelningen, förutom sin hemmaverkstad för transportabel materiel, ett flertal arbetslag för underhålls-, motage- och antennenläggningsarbeten.

Bergtrollens medarbetare har besökt ett par arbetsplatser och redovisar sina intryck i ett reportage.

Het och brännande augustisol har pressat fram glimrande svettpärlor på bara ryggar.

– Vi tar väl 50, säger Olof Hemryd.

Torsten Byström och Arne Asplund nickar instämmande och så vevar de och räknar. Radarantennen väger tre ton och skall upp tolv meter. Sakta, oändligt sakta, hissas den upp mot toppen av de tre masterna, som skall bära antennen. Femtio vevslängar räcker bra. Jag körde 25 och så var jag muck.

Bas för antennenläggningsgänget är Herbert Andersson, mest känd under namnet Racksäter, men också nämnd Kadar. Han kontrollerar att antennen hänger vågrätt under hissningen, synar av här och där. Han upptäcker oljedropp från antennens oljehus.

– Vridbordet går i olja, säger Racksäter, det är svårt att få tätt.

Antennen är nu uppe 4 meter och då monteras den första vägledarpipan. Pipan ligger i intagsröret till bergrummet och det gäller nu för grabbarna att hissa jämnt, så att in-

te pipan skadas. Racksäter dirigerar och pipan hänger fint.

Oväntat besök

Det blir en vilopaus i hissandet och vi sitter och resonerar om hur det är att vara borta från familjen, ofta på avlägsna platser. Under veckan går det bra, men när lördagen kommer, då är det givet att grabbarna vill hem till fru och barn. Alltid är det någon som har bil och så kvistar gänget hem. Om det nu inte är för långt, förstås. Hustrun får helt ta ansvaret för hemmets problem. Så långt har vi hunnit, då luften plötsligt sättes i häftig dallring av en bullrande röst.

– Vad är det här för en person, som uppehåller sig på denna plats!

Trots att jag hade mina papper i ordning hoppade jag till – var det – ja, vad var det egentligen? Ah – där stod säkerhetschefen, kapten Tallqvist, med ett leende på läpparna.

– Jag är på semester och jag kunde inte hålla mej från att titta hit ett slag. Hur är det, har ni några problem?

Översynslaget för fast markradio 1949: A. Norberg, J. Jansson, L. Ljunggren, I. Wreder och S. Larsson

Racksäter är inte sen att fråga och han får ordentliga besked.

Ingen darr i knäveckan

Det är tid att montera vägledare nr 2. En lättmetallstege reses upp

Astrid Nystedt – hela avdelningens allt i allo

och Byström sätter i gång. Ett aluminiumfolie i tape är klistrat på samtliga vågledare. Det är ett försök att genom elektrisk uppvärmning åstadkomma avfuktning av vågledarna. Knepet är nu att få en ordentlig förbindelse över vågledarskarven.

Under hissningens början är masterna stagade på mitten. Denna stagning lossas nu. Grabbarna har möjlighet att klättra inuti de triangelformade masterna, men här gäller det att komma fort upp och därför klättrar man utanpå masterna. Då och då hänger de fritt i armarna.

– Man blir som en markatta, säger Racksäter skrattande, när jag kommenterar klättringsmetoden.

Det blir hissning igen, men det blir snart stopp. Hemryd signalerar att vevhuset på hans spel har spruckit. Racksäter rycker in som reparatör och vevhuset byts ut mot nytt.

– Det är inte alltid som det är så här varmt och skönt, säger Hemryd under väntetiden. Det är inte så roligt, när det är full snöstorm. Då längtar man in i bostadshus. När det är 25 grader kallt och blåst, mastdelarna ligger infrusna i is, så att man måste använda blåslampa för att få isär grejerna – det är då, man är färdig tappa sugen. Men så kommer våren och det vackra vädret och då är vinterstrapatserna glömda.

Så går spelet vidare och strax före arbetsdagens slut hänger masten på plats. Grabbarna ger sig sjutton på att antennen också ska vara fastskruvad i masterna innan kvällen. Det är ett kinkigt jobb att få bultarna i sina hål genom antenn och mast, men det ordnar sig ganska smärtfritt. Man märker att grabbarna är samkörda. Inget snack i onödan – var och en vet vad han har att göra.

De promenerar på balkarna från den ena masten till den andra utan darr i knäveckan. Den som hade darr i knäveckan, det var han som stod på marken och tittade på.

I redskapsvagnen samlas gänget efter arbetets slut. Kaffehurran kommer på, handfatet cirkulerar och arbetskläderna hängs undan. Vi slår oss ned på Guds gröna mark och kaffet smakar bra.

– Blir ni inte förkylda här, frågade Rune Magnusson. Vi stod i ett berg-rum, där man nyligen fått i gång ventilation och värme. Anledningen till frågan var att luften kändes fuktig och rå.

– Nej, vi har klarat oss hittills, svarar Holger Eriksson, bas för elmontagelaget.

Eriksson berättar, att luften har 100 % fuktighet och som ett bevis drar han ut plåtlådan ur en avfukt-ningsapparat. Vattnet skvalpar friskt i lådan.

– Åtta liter vatten per dygn sam-las upp i den här lokalen, vars yta är jämförlig med en mindre lägen-het, säger Eriksson.

Men här har man andra, viktiga-re problem. Holger Eriksson plockar fram en ritning. Hans Holmgren stö-ter till och så haglar frågorna.

Radargänget äter lunch i det gröna

– Var får jag glödspänningen, var ligger högspänning?

Man löser problem.

– Det fattas en bit till fläkten, när kommer den?

Ja, det är många frågor, som Magnus måste klara av.

– Vi som ligger ute på montage är oerhört beroende av en ordentlig planering, säger Holger. Vi ger oss högst ogärna iväg utan att allt vä-sentligt är klart. Men det hjälper in-te, en del måste ju alltid ordnas un-der arbetets gång, men det bör vara så litet som möjligt.

Bertil Olsson kopplar ett apparat-stativ, Göran Eriksson och Evert Ny-ström sysslar med ledningsdragning och koppling i dessa. Det gäller att hålla ordning på tåtarna, men det är inga bekymmer här, – grabbarna kan sin sak. Och de arbetar snyggt. Allt ger intryck av gediget utfört arbete.

Den nyfikne slungar ut en fråga om vad gänget tar sig för på kväl-larna. De flesta är fria ynglingar. Undantaget är Holger Eriksson och han svarar med ett finurligt leende.

– I det här jobbet är vi vana vid sekretess, så allt kan vi ju inte be-rätta.

– Nå, kom med det som inte är hemligstämplat.

– Vi sticker ut och badar om väd-ret är lämpligt, vi går på bio eller fikar. På vardagskvällarna hänger gänget ihop, men när lördagen kom-mer har vi ju lite olika åsikter om vad som är lämplig avkoppling. Stu-derar och förkovrar oss i vårt yrke gör vi alla, men under sommaren kan man inte syssla med sånt. Det blir de långa vinterkvällarnas sysselsätt-ning.

Dagen därpå

Mastmontagelaget sysslar denna dag med rena rörmokeriet. Ledning-arna från bergrummet skall upp ge-nom antennfundamentet. Man hackar här och hackar där i den hårda be-tongen för att undvika krökar i stör-sta möjliga utsträckning. Det är då-ligt med verktygen. Rörtång måste lånas och rörkniven biter inte ifrån sig så värst. Byström kapar ett rör, grovt som en arm. Jag ger honom ett handtag och under tiden reso-nerar vi om aktuella problem.

– Vi som ligger ute på montage-jobb behövde ha en kontaktman gentemot fackföreningen. Vi är så gott som aldrig hemma och har på så vis svårt att få våra problem fram-förda och mycket mindre diskutera-de. Som exempel kan nämnas, att vi länge kämpat för att få vårt jobb er-känt som yrkesarbete. Det skulle gi-vetvis skapa större arbetsglädje och intresse för uppgifterna, om man visste att jobbet betraktades som yr-kesarbete. Att vår begäran är be-fogad, inser du säkert själv, om du ser på våra arbetsuppgifter. Det

Kunglig hobby? Nej, Göte Örnefur och Sven Edwardsson undersöker be-tonggrus.

Lasse Sjökvist sprutmålar i hydda

krävs yrkeskunnighet av oss i många yrkesgrenar. Vi ska vara målare, murare, snickare, rörmokare, svetsare. Vågledernet med hopskarvning kräver kunnighet i montage och kabeldragning fordrar stor erfarenhet för att skador skall undvikas.

Arbetsledaren i ett montagelag har också sina problem.

– Man får ofta besluta om sånt som tillkommer högre ledningen att bestämma. Exempelvis kan det förekomma, att man på stående fot tvingas bevilja permission utöver föreskrivna två timmar. Det händer också, att man måste göra inköp av verktyg, som outhärligen och omgående erfordras. Men det är givet, att i de fall vi kan kontakta hemmaverkstaden, så gör vi det.

Det finns också problem av många andra slag, men en sak som man inte behöver ha bekymmer för det är kamratandan!

Så sträcker Racksäter fram sin stora högernäve till ett fast handslag och farväl.

Länkmontage

Det satt en yngling i en båtmansstol. Han skulle hissa 18 m upp i en mast. Basen frågade om han hade alla verktyg med. Jodå, det hade han. Kamraterna vid spelet började veva. Färden upp brukade ta en kvart. Basen frågade än en gång om

Kjell Pettersson, Bertil Lundberg, en främling samt Stig Tallqvist i nationdräkt

alla verktyg var med. Jodå, det var dom. Men basen kände sig inte övertygad. Ynglingen gjorde en av sina första turer i båtmansstol och han verkade svara med tankarna på annat håll. När halva sträckan var avverkad och ynglingen dinglade så där 10 m över markytan, frågade basen än en gång om allt var med. Det var det inte. Skruvnyckeln låg i verktygslådan!

För att klara av sådana här händelser var det brukligt, att montörerna hade en nylonlina i fickan. Man hissade ned en ända och firade upp vad man eventuellt behövde. Nu ropade basen.

– Kasta ner linan, då!

Ynglingen fiskade upp linan ur fickan och kastade ned hela rullen!

– Det är inte så konstigt, att sådant här händer, säger Bengt Rask, som berättar den här händelsen, som inträffade för några år sedan. Innan man blir höjdvän, har man svårt att koncentrera sig på arbetet. När man sedan blir van att arbeta på höjd, är risken den motsatta. Man glömmer kanske bort, att man arbetar så där på 40 m höjd. Den glömskan kan bli ödesdiger.

Det är en septembermorgon någonstans i Sverige. Tuppen i bondgården intill har inte hörts gala sitt kuckeliku ännu, men solen har dock hunnit en bit över horisonten.

– I dag slipper vi regnet, grabbar, ropar Lars-Erik Sjökvist förhoppningsfullt.

Men ingen lyssnar på hans glädjebudskap. Omläddning pågår inne i redskapsvagnen. Blåstall, yllestrumpor och gummistövlar åker på. Det är trångt om saligheten och när Arne Söderberg sträcker ut sina långa tentakler är det bäst att ducka, om man har livet kärt. Axel Karlsson – gängets nestor och nyligen fyllda 50 – skrattar gott när Lennart Lundberg försöker lyfta ut Söderberg för att få bättre livsrum. Lundberg angriper som en ilsken terrier med resultat att båda tumlar ut för vagnstrappan.

Inte var det väl precis för att tuppen gol, som Rask gjorde tecken till uppbrott. Med tre fälttelefoner och två dynamometrar som huvudsaklig utrustning tågar laget upp till arbetsplatsen. Där ligger länkmasten – en stålkonstruktion på över 40 m längd – i väntan på resningen. Fortifikationsförvaltningen har haft sitt folk här tidigare för gjutning av mast- och stagfundament. Kabeldiken ned till hyddorna med el-utrustningen var också grävda när länkmontage-

laget anlände för en vecka sedan. Den gångna veckan har laget bl. a. monterat masten, som köres ut i 4-meterslängder till montageplatsen. Masten har riggats med drag- och staglinor och antennmattorna har monterats. Likaså har man hängt på de kablar, som utgör förbindelse mellan antenner och radio- samt krafthyddor.

Den här mastresningen är märklig. Det är den första i CVA-regi, som utföres med motorspel. Börje Klotz – tidigare resemonter – har tagit fram utrustningen och han är med för att se till att det hela klaffar. Kai Eriksson, också han från den tekniska sidan, samt representanter för flygförvaltningens luftbevakningsbyrå följer även de med intresse premiären.

Nu skall det hända något. Rask står vid motorspelet vid dragfundamentet. Han har telefonkontakt med Söderberg och Axel. De båda passar dynamometrarna, som monterats i staglinorna. Med Tirforblock regleras dragpåkänningarna i linorna.

Rune Rönnbäck (i mitten) går igenom ett kopplingsschema med Ragnvald Leo och Karl Gard

– Vi håller 150 kg, säger Rask, och så trycker han på startknappen till motorspelet. Draglinan går över en hjälpmast, som är uppställd mellan mast- och dragfundamenten. Allt eftersom masten reses faller hjälpmasten i riktning mot dragfundamentet.

Söderberg assisteras av Sjökvist och Axel av Lundberg. Resningsmomentet är ansvarsfullt. Det gäller att samspelet mellan samtliga går perfekt. Det är stora krafter i rörelse och ett haveri innebär inte endast stora materiella förluster – allvarliga personskador är inte uteslutna. Mastresning får inte företagas om vindstyrkan överstiger 10 sek.-meter. Ett riskområde finns angivet och inom

den sektorn får obehörig inte uppehålla sig.

Motorspelet surrar och draglinan sträcks. Masten stiger med nästan omärklig rörelse, men snart har den lämnat markkontakten. Grabbarna passar dynamometrarna mycket noga och spaken i Tirforblocket är i ständig rörelse. Hjälpmasten lutar alltmera mot Rask, men än så länge är den ett stöd för draglinan. På en stor gradskiva, fäst på masten, visar en alltid lodrätt hängande pil mastens lutning i grader. Mastresningen har pågått en timma och visaren pekar på 63 grader. Man har inte någon nytta av hjälpmasten längre. En ny dragwire kopplas in i Tirfor och masten reses nu med handkraft.

En sista rådplägnig och så ger Rask order.

– Ja, då åker vi!

Lundberg klämmer i och nu är det tre man, som håller masten i sina händer. Det går inte så fort längre. Pilen pekar dock så småningom på gradskivans röda fält – de sista tio graderna före 90. Rask dirigerar lugnt och säkert.

– Axel, ska du hålla igen lite. Nu går det lite fortare för dej, Arne. Nu kan du köra som vanligt, Axel.

– Tre grader kvar, rapporterar Söderberg. Inom några minuter står masten där, rakt upp mot skyn, vilande i en punkt. Den svajar en aning liksom om den hade svårt för att bestämma sig om den skulle stå kvar så där upprätt. Rask tar teodoliten till hjälp för att få instrumentbesked om att masten står rätt. Han är nöjd, masten står bra.

Omedelbart börjar Axel och Sjökvist att koppla staglinorna. Klotz och Rask klättrar upp i masten. Det är inte fritt utan att de andra grabbarna i gänget kastar trånande blickar mot masttoppen. Men det blir snart deras tur!

Jonny Evensen fyller på kabelmassa

Fin utsikt, rapporterar spanarna efter nedkomsten.

Söderberg och Lundberg har lämnat mastjobbet. De gör i ordning kabeltrummor ned till hyddorna. Här gäller det att plocka fram färdigheterna i snickar- och plåtslageriyrkena. Det är hinder i vägen, men där de här två energiknippena går fram stiger sten och buskar liksom vördnadsfullt åt sidan. Snart ligger trumman så gott som spikrak och väntar på kablarna.

Axel hänger uppe i masten. Han kopplar loss staglinorna och draglina med block spelas ned med hjälp av bil.

Det blir lunchdags. Någon matservering finns inte nästgårds. Kaffe och smörgås dukas upp. Kaffekopparna plockas fram, förvånansvärt rena. Man snackar om resningen. Bra, det här med motorspelet. Ingen längtar efter det sabla vevandet. En riktig välsignelse, när allt kommer omkring. Klotz får tips om nya önskemål och förbättringar. Söderberg tar fram papper och penna. Så här! Axel nickar instämmande.

Under eftermiddagen rensas platsen kring masten från linor och block. Hjälpmasten monteras ned och lastas på bilen med hjälp av lastkranen. Det blir rena terrängkörningen och Rask får rika tillfällen att visa sin skicklighet vid ratten.

Kvällen kommer och laget åker till sta'n, där var och en söker upp sitt logi. Ett hotell, ett pensionat eller förhyrt rum – allt efter tillgång. Senare samlas vi för att äta dagens mål. Matserveringen ser ut som de flesta andra matserveringar. Gästerna ser ut som vanliga matserveringsgäster – tysta och väl dolda i sina skal. Men det här är inga vanliga gäster. De pratar och skrattar och har en härlig aptit, som de knappast söker dölja. Det glada gänget påverkar omgivningen, som ser ut att tina upp.

Rask, Axel och Söderberg bor på samma hotell och dit kommer så småningom också Lundberg och Sjökvist. Grabbarna gräver ned sig ett par timmar i allvarliga ting. Förslag till ackordsuppgörelse. Hur bor nu grabbarna. En skaplig säng att ligga i, rena lakan och möjlighet att tvätta lorten av sig. Inte bad eller dusch. Omgivningen i övrigt opersonlig. Tavlorna på väggen. Motiv målade på papp i tre färger. Den vita båten på det blåa vattnet, kantat av gröna-gröna träd.

Vi kommer in på jämförelser mellan hemma- och resejobb. Vi som ligger ute, säger Arne Söderberg,

Lennart Lundberg (nederst) och Arne Söderberg sträcker kabel i länkmast

måste lära oss leva annorlunda. Vi måste anpassa oss efter förhållandena, men ändå leva efter en fast linje. Det är svårt att ägna sig åt någon hobby efter arbetstidens slut. Det blir i allmänhet bio eller en bok. Tror någon, att vi försöker ersätta bristen på hobbies med ett liv i sus och dus, tar han grundligt fel. Att vi någon gång slår oss lösa är väl helt naturligt, men varken inkomst eller jobb tillåter att det blir ofta. Vi måste *alltid* vara i god trim.

– När vi slutat för dagen, kan vi inte gärna gå och hälsa på bekanta i likhet med våra hemmakamrater, faller Sjökvist in. Vår bekantskapskrets krymper ihop allt mer, ju längre vi ligger ute. Sekretessen gör att vi även om vi inte precis isolerar oss, måste hålla oss på vår kant. Dessutom ligger vi i allmänhet bara en kortare tid på varje plats.

– Arne nämnde något om att vara i god trim, säger Lundberg. Vi har inte samma möjligheter här som hemma att få sjukvård. Jag har hört talas om att det ska finnas några sorts små tabletter, som dom får på sjukan för halsont. Dom lär ska stoppa en halsinfektion. Kunde inte Rask förse med ett litet husapotek.

Kvällen är ljum och vi går ut för att få en varm korv. Vi driver runt en stund och kommer ned till en park med en sprudlande fontän i vacker belysning. Då kastar Lundberg ut en plötslig idé.

– Om någon följer med går jag tvärs genom vattnet!

– Jag går med svarar Sjökvist utan tvekan. Snabbt slänger han av sig rocken och skorna. Lundberg har in-

CVA-festen 1957 – en fullträff

Det var roligt att det blev av att arrangera en personalfest. De flesta har säkert gått och väntat på det. Tyvärr kunde inte alla beredas plats, som önskade komma. Men 500 kunde Styresman hälsa välkomna. Han beklagade att han inte kunde hälsa oss som gäster, men det berodde på ekonomin. Likväl var det hans förhoppning, att det skulle bli årlig tradition att träffas så här festligt. FCPF och FCTF stod som arrangörer och det med den äran.

Anders Wadström och Roland Jansson hade kokat ihop en kul revy på CVA-spik. Ingmarie, som vi blivit förtjusade av så många gånger förut, förtrollade oss på nytt och Claire var älsklig och "stilren". Wera sjöng för oss om gamla Arboga och en eloge måste gå till Sven Petersson, som var ohejdat rolig som "deklamator" av Per Lagerkvist. Men var är de trevliga nidvisorna? En rik-

Allt skämt å sido – dom var roliga: Anders Wadström, Edvin Westlund, Roland Jansson, Bert Andersson. Foto: Reinhold Carlsson

tig revy måste ha törnen åxå! Men tiden var knapp och det var svårt att hinna med sig.

Stämningen steg och man drack kaffe och pratade skojs. Till slut

trädde dansen, som alla deltog i med liv och lust. Det var hemskt roligt, så snälla, snälla S., det får vi väl göra om?

Viran.

te ens fått av sig rocken förrän Sjökvist tågar iväg rätt igenom den grova vattenpelaren. Vilken syn! Vi bara stirrade. Skrattet bröt loss, när Sjökvist kom tillbaka. Kläderna var som klistrade på kroppen. Vi hade fått en åskådare – en äldre man som med påtagligt intresse studerade Sjökvists eleganta urvridning av strumporna. Nu var skämtet slut och upphovsmannen kom aldrig iväg.

– Man får försöka roa – huvudsaken är bara att man inte stör utomstående, sade Sjökvist skrattande och skakade på sig som en våt hund.

Dagen därpå

Axel har sina knep, när det gäller att sträcka kablarna i masten vid fastklamringen. Det är inte bara fråga om att de ska sitta fast – montaget ska se prydligt ut!

Lundberg och Söderberg tar hand om kablarna och drar dem via trummorna ned till hyddorna. Där är Sjökvist i full gång med sprutmålning. Hyddorna grundmålas hemma. Det blir hyddor hela dagen. Värme- och ventilationsmontage, kabeldragning, telefonmontage (helt klart och anslutet till nätet). Man hänger upp el-central och drar alla tillhörande ledningar, sätter upp lysämnesrör och övrig belysning. Endast anslutning till transformatorer återstår – det

skall enligt bestämmelserna utföras av elmontör.

Arne Söderberg viker ihop ritningen, som anger var telefonhylla och kopplingsdosor skall monteras.

– Här har du en liten provkarta på vad som faller på vår lott. El- och svagströmsmontage, måleriarbete och allt vad det är. Och kom ihåg en sak – här är det Argusögon, som granskar vårt jobb!

Så blir det liv i hyddan. Vad innerst i o. s. v. Fel rawlplug har sänts ut. Rask går ned till vagnen för att ringa hem och han lovar "läsa lusen" av den planeringsman som syndat.

– Du förstår, säger Rask, när vi sitter och väntar på samtalet, att sånt här är vi inte så glada åt. Varje man kostar omkring 17 kr. i timman, när vi ligger ute. Ett absolut villkor är att allt flyter utan störningar om vi ska klara våra jobb inom kostnadsramen.

Under sin väntan fyller Rask i den dagliga rapporten till kalkylavdelningen. Där lämnas uppgift om arbetsfördelning i timmar på de olika arbetsmomenten.

Det är en del jobb kvar i masten, varför Rask och Lundberg sticker upp. Raskt sticker de emellertid ned. En bisvärm hade slagit sig ned i masten! Men även den saken reddes upp utan stora åthävor och väsen.

Jag har kommit underfund med att grabbarna skall klara av det här jobbet utan min hjälp och jag står i begrepp att lämna gänget. En sista titt på masten i sällskap med Rask.

– Nu har du följt vårt jobb under gynnsammaste väder. Försök och föreställ dej den här arbetsplatsen i djup snö. Det ligger isbark på masten och vinden sliter i skinnet.

Jag tittar på Rask, drar upp rockkragen och sträcker huttrande fram min hand.

– Med laganda och ett glatt humör klarar vi också den situationen, skrattar Rask och fattar min hand till ett kamratligt farväl.

Old Jim.

När Julius Andersson tar fram drag-spelet, då är det Lucia-fest på 280

Om rökning

"Röka tobak är ett bruk" o. s. v. känner väl alla till och alla vill nog också komma ifrån stimulansen. Dels kostar det pengar och dels har alla klart för sig, att rökning icke precis befördrar hälsa. Rökningen innebär väl också vissa risker för organismen ehuru säkra bevis saknas för, att tobaksrökning framkallar kräfta. Allsköns medel för att förhindra rökning ha presenterats, men alla bygger ju på att när man tar dem, så smakar rökningen illa. Alltså låter man bli antirökningsmedlet. Nu har sedan någon tid en antirökningsbehandling genom insprutningar genomförts dels i Stockholm dels i Västerås vid ASEA. Resultaten är tyvärr ej särskilt uppmuntrande. Någon hjälp att låta bli röka synes här antydde behandling icke kunna ge. För att komma ifrån rökningen, får man nu som tidigare lita till karaktären.

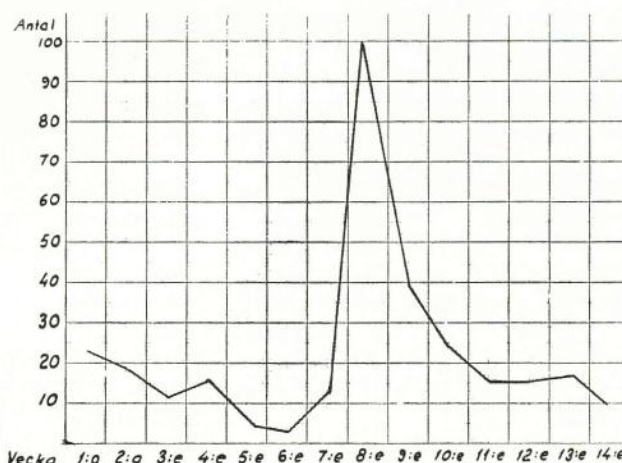
Om influensa

Infektionssjukdomar orsakas av olika slags mikroorganismer, såsom protozoer, svampar, bakterier eller virus. Det har diskuterats om virus verkligen är en levande organism, men frågan är ännu ej löst. Bland sjukdomar framkallade av virus kan nämnas mässling, våra vanliga s. k. förkylningar och den just nu aktuella influensan. Virus är en så liten bildning, att den först med elektronmikroskopet gjorts synlig och kunnat bli föremål för studium. Vanligen kan dess sjukdomsframkallande egenskaper uppträda först efter det den trängt in i en levande cell. Bakterien, eller dess gift framkallar direkt sjukdomen hos människan. Dessa två olika egenskaper gör, att medel som motverka bakteriesjukdomar icke kan begagnas vid behandling av virussjukdom. Alla de nya och mot bakterier effektiva medlen, såsom penicillin, sulfa och andra, lämnar oss i sticket i kampen mot virus.

I vårt land har vi haft flera stora epidemier av influensasjukdom. Den som ligger relativt nära i tiden är spanska sjukan, som härjade 1918

-1919 och som krävde många offer. En influensa av färskare datum är den s. k. Asiaten. Denna uppstod i Tibet och bredde våren 1957 snabbt ut sig i Ostasien och nådde redan något halvår senare Europa. Sjukdomen följer sjö- och lufttransportvägarna och är ytterligt smittsam, varför den så snart några personer sjuknat i ett land hotar hela befolkningen. Smittämnet är ett virus, som fått beteckningen A 57. Inkubations-tiden är 12 timmar-3 dagar. Som väl är föreligger endast enstaka allvarliga sjukdomsfall och man kan därför beteckna sjukdomen som godartad. Ibland uppträder komplikationer, som merendels drabbar luftvägarna. Sjukdomen ger vanligen på 3:e dagen en temperatur på 40 grader och feberfrihet inträder omkring 5:e dygnet. Hosta, heshet och ibland svullnad av tonsillerna hör till bilden. Tyvärr finnes intet specifikt medel för behandlingen av ovan antydde skäl. Här på CVA och CFA har ju en influensaepidemi av asiatyp florerat sedan 19/8, då en gosse, som återvände från ett scoutläger i England, förde med sig sjukdomen. Genom allmänna råd, radioanföranden och skriftliga anvisningar har informationer för vården lämnats. Sjukdomen synes härigenom kunnat hållas inom rimliga gränser, och icke något verkligt allvarligt fall har förekommit. Här nedan lämnas en i tabellform uppställd illustration till sjukdomsfrekvensen. Vi ser av denna bild hur sjukdomsfallens antal först visar en mindre topp för att

Antal influensa-fall vid CVA-CFA tiden 19/8-21/11

sedan sjunka efter några veckor. Under 8:e veckan kommer så en ny topp och därefter ebbar sjukdomen så småningom ut. 313 personer vid CVA och CFA ha drabbats av sjukdomen.

Dr Bergquist.

Flinka brandmän

Vikarierande brandmän avtackades i en Vo för väl förrättat värv. Bakgrunden till denna officiella avtackning skall tecknas i ett par ord.

Några CVA-are med förskjuten semester hade fått uppdraget att vikariera för semesterlediga brandmän. Man hade skojat en del om "semesterbrandkåren", men man var då lite för tidigt ute. Det visade sig nämligen, att de här gossarna visste vad brandberedskap är. Odenhults övningar och instruktioner hade burit frukt.

Vid två tillfällen kom överraskande larm. Olle Ahlin och Artur Johansson sysslade med målningsarbete på brandstationen. Olle rasade ned från stegen med sådan fart att färgpytsen blev efter, men den hann dock ifatt Olle på sista pinnen. Olle kom alltså rusande, bemålad som en indian på krigsstigen, liksom jagad av Artur. De hoppade upp i gänget på Volvon, som pustade iväg till "brandplatsen" Kolgården, där pyromanen tlf styresman Granath belåten förklarade att "det gick ju bra det här!"

- Ja, du Olle, vi klarade uttryckningen, men inte färgen, kommenterade Artur Johansson.

Senare fick man en lördag uttryckning till provbocken, som också klarades snabbt och elegant.

Så nog var de värda ära och berömmelse, våra vikarierande brandmän.

—//—

På den tiden

då Ingmarie Hedqvist jobbade på 250P hände det sig att Helge Branth ringde.

- Är Filmberg eller Green inne, frågade B.

- Nej, gudskelov, blev svaret.

Vid årsskiftet

De önskningar och löften om förändringar beträffande ombyggnader etc inom vår verkstad som jag i fjol vid denna tid siade om har inte helt infriats. Orsakerna härtill är många, men det skall jag inte närmare utreda här. I stället gör vi en tillbakablick och en titt in i 1958.

Instrumentsektionens kameraverkstad är nu i slutgiltigt skick och jag tror att Ni, som jobbar där, är ganska nöjda. Från övervåningen har "tryckeriet" och fotoavdelningen flyttats till administrationsbyggnadens källarvåning. De har fått snygga och ändamåsenliga utrymmen. Lokalerna i tunnel I övervåning, som disponerats av tryckeriet och fotoavdelningen ha tagits i anspråk för gyro- och siktesverkstaden. Omplaneringen av övervåningen i stort är fortfarande aktuell, men när den sker kan jag för dagen inte säga.

Elsektionens utrymmen i bottenvåningen ha färdigställts, men till följd av nya arbetsuppgifter måste en mindre ombyggnad ske i norra änden. Dessa arbeten bli färdiga i början av 1958.

Övervåningen i tunnel II har inte förändrats, men under 1958 måste ändringen av mittsektionen ske. Hissen mellan under- och övervåningen blir inmonterad under 1958. Vibratoranläggningen är installerad och här återstår endast uppförande av ljudisolerande väggar. Experter håller på med beräkning av dessa. Uppsättandet kommer att ske under 1:sta kvartalet 1958.

Rörprovnings (278) hade vi tänkt placera på CFA, men då ventilation, och ombyggnaden där skulle bli mycket dyrbar söker vi nu lösa denna lokalfråga inom CVA. Detta måste helst vara klart under första delen av 1958.

Telehallens nordvästra hörn bygges ut med två kontorsrum. Arbetet blir klart i vinter. Den större ombyggnaden för att kunna utrymma "radarbaracken" måste utföras i etapper. Närmast kommer vi att sammanbygga de nu befintliga stål-inredningarna. Inga väggar bli emellertid uppförda.

Vapensektionens ammunitionsverk-

stad är i full gång. Skjutbanorna ha både snyggs upp och ur säkerhets-synpunkt väsentligt förbättrats. Som Ni läste i förra numret av Bergtrollet fungerar den nya stolutskjutnings-banan perfekt.

Planeringsavdelningens lokaler i "gamla 506" är disponibla, men inredningen måste bli med hänsyn till kostnaderna utföras i minst två etapper.

Avdelningens gamla lokaler i administrationsbyggnaden ha inretts för och tagits i besittning av normaliekontoret.

Motorsektionens hela tunnel III är nu byggnadstekniskt färdig och i bruk. Ungefär i tunnelns mitt skall en galvanisk avdelning inredas.

Nybygget för motorverkstaden är något försenat. Under 1958 måste byggnadsarbetet och en stor del av inredningsarbetet vara färdigt.

Vår provbockskapacitet för motor typ RM2B är otillräcklig. Med anledning därav ombygges provbock nr 3 så att även denna typ av motorer kan köras där. Eftersom provbocken i berget är försenad kommer provbock nr 1 att modifieras så att RM6-motorer kan köras där.

Motorförrådet skall omändras så att större antal RM2B- och RM6-motorer kan få plats.

Verkstadssektionens tunnel IV har fått en ansiktslyftning i och med att plåtkåpan över svetsplatserna borttagits. I övrigt ha inga större ombyggnader skett på sektionen.

Produktionskontorets inflyttning på "gamla 506" har av de skäl som anges under planeringsavdelningen, icke kunnat ske.

Övriga ombyggnader av vikt är att ett plåtskjul för gastuber uppförts i anslutning till skrotförrådet. Skrotförrådet är färdigt i ett sådant skick att en lunchpromenad dit kan rekommenderas. Utbyggnaden av förrådet i norra delen av förrådstunneln har färdigställts. Med tacksamhet noteras att vi fått ytterligare några vägar och uppställningsplatser asfalterade. Parkeringsplatsen utanför vaktbyggnaden har utökats. Fotbollsplanen börjar bli i bättre och bättre skick.

Att vi inte kunnat genomföra alla de arbeten, som jag skrev om för ett år sedan, är naturligtvis beklagligt, men med hänsyn till att vi beordrats leva under knapphetens kalla stjärna, kan vi nog vara överens om att resultatet trots allt är ganska gott. Vi får hoppas på ett gott nytt år

Glädje

O, vad det är fantastiskt roligt med människor! Jag älskar dom och aldrig kan jag få nog! Skulle bara vilja resa och resa vart som helst hur länge som helst och *uppleva* alla, som lever i samma värld som jag. Man kan inte begära att förstå alla, men man kan *uppleva* alla.

Vilken tjusning det är att upptäcka sig själv. För det gör man då. Helt plötsligt slungas man ut ur virveln och känner att man är bara sig själv ändå, innerst inne. Och hela tiden har man varit det. Hur oreserverat och hänsynslöst man än kastat sig ut i livet. Och allt man känt och tänkt bränner sig fast outplåligt och man tror att man bara skall komma att falla och falla utan botten. Det nyligen hända flammor för full låga, det gör ont det är underbart, fantastiskt – hisnande. Med undran och litet ängslan kanske tänker man på när allt går till ro – det där hisnande – hur blir det sedan?

Vad hände?

Jo det blev lugnt. Man förvandlades, men det försvann aldrig. Det födde bara en längtan. Bara längtan, som nästan kväver en, men samtidigt gör människan till mer sin egen människa! Till en egen existens. Det tänker jag ofta på när jag möter en människa. Du är en existens! Då får jag vördnad och på samma gång blir jag nyfiken och hungrig. En existens är ju till för att *upplevas*! Och det gör mig glad! Det bara bubblar i mig och sjuder och om jag inte skrattade högt av glädje, nyfikenhet och hunger skulle jag gråta hejdlöst.

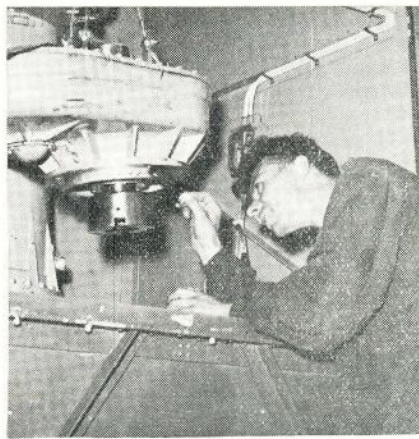
Somliga människor är som urskogar. Färgrika, djupa, varma, skiftande som man kan försjunka i, som man drömmer om. Dom öppnar sig och tar emot en i full frihet. O, vad man tycker om dom! Alla är till för att bli omtyckta. För att Du är Du. Och bara därför. Är det inte underbart!? Det är så man kan skrika av förtjusning. Eller spricka. Eller gå upp i rök.

Kanske det är att vara kvinna. För det är underbart. Är det inte konstigt, att man kan vara så glad, när man bär verkligheten inom sig? Men det är kanske då först man blir riktigt glad. Som en fånge som befriats eller som om man krupit genom en lång mörk trång tunnel och

och Ett Gott Nytt År är just vad jag önskar Er alla.

Ah.

KAMERAGLIMTAR FRÅN ARBETSPLATSEN

1. Henning Ekström, CVA-förråd, granskar en skinnpacke. 2. Gunnar Björklund, CVA-förråd, är i det närmaste överlastad. 3. Alvar Sjöholm, avd 289, vet att en droppe olja kan göra susen. 4. Harald Kleist svarar för packning och transport på CFA.

5. Birger Ahlin, kämpe på mottagnings- och kontroll detaljen, CFA. 6. Nils Lifvendahl svarar för skyddstjänsten inom CFA-CVA. 7. Alvar Karlsson, förman på CVA-förrådet, har ryckt in för att ge Ekström hjälp med vägning av skruv - vilket sker

med ett visst allvar. 8. Trafikledare Georg Molander ger en flygare anvisning för landning. 9. Ake Zackrisson, CVA bilverkstad, har råkat på problem med hjul - också här brådska före jul!

Foto: Eric Persson

blir överraskad av hur klart dagsljuset är.

Varför? Är det viljan att leva? Och varför är jag så glad just nu?

Det kom ett brev. Från en vän.

Livet sade

Jag är ekot som svarar med samma fråga.

Jag är elden som famnar sin egen låga.

Jag är ringen som slutes i varje ting.

Och det helas ring.

(Lagerkvist)
Christl.

Skall "spionjägaren" i rubrikens kliché finna några spår i sin jakt? – Det kan bero på en tillfällighet. En till synes obetydlig detalj kan vara den sökta trådändan. Denna bör då inte kastas bort, utan överlämnas till den som har möjlighet att följa tråden vidare. Sällan eller aldrig avslöjas en spion direkt. Det ligger i regel ett långvarigt och noggrant pusselarbete bakom ett anhängande, där flera små detaljer tillsammans kan utgöra det första bevisen.

Hur går det till att bli spion? Mycket sällan kommer anmälan till sådana uppdrag frivilligt och spontant. Tvärtom har de flesta, som dömts för "olovlig underrättelseverksamhet", förklarat att de från början icke velat engagera sig för dylik verksamhet. De har ändå fångats och hamnat i en mycket beklagensvärd situation. Varför?

"Uppdragsgivaren" väljer ut ett lämpligt "offer", som han studerar mycket noga ifråga om vanor, karaktär, svagheter etc. Med studieresultatet som bakgrund närmar han sig den utvalde (utvalda) med stor försiktighet och söker bekantskap. Då detta mål uppnåtts, spenderas gärna med stor frikostighet. En hjälpande hand i ekonomiskt svåra situationer är icke heller ovanligt och "offret" kommer i en viss beroendeställning till sin nyförvärvade gode vän. Föremålet för uppvaktningarna upptäcker säkert detta så småningom. Det upptäcker säkert också vad som ligger bakom och önskar dra sig ur fällan. Då är det tyvärr ofta för sent. "Uppdragsgivaren" har varit listig nog att lägga så allvarliga band på sin "vän" och sett till att denne redan gjort sig skyldig till handlingar, som skulle bli straffbelagda, om de komme till åtal. I detta läge pressas sedan fram stora och betydande uppgifter om försvarsmakt, krigsindustri, försörjningsmöjligheter, kommunikationer m m m m.

Från ett allvarligt spionerifall från början av 1940-talet berättas hur "uppdragsgivaren" närmade sig den utvalde via dennes 16-åriga dotter. Tösen var duktig i att behandla svenska språket, vilket "uppdragsgivaren" däremot inte lär ha varit. Han ville

Bågskytte

Bågskytte är en sport som har sina rötter i hedenhös. Låt vara att man nu har en i våra ögon elegantare utrustning och andra mål för pilarna, men sporten fordrar samma skarpa öga, samma fasta hand och samma flitiga träning nu som förr.

Arboga har låtit tala om sig i större sammanhang inom denna sportgren och nu i sommar dök en CVA-are upp och vann ära och berömmelse genom att som outsider stega fram och lägga sig till med DM-tecknet i märkesklassen. Arboga tog för övrigt vid samma tillfälle DM i lag. Distriktsmästaren heter Börje Klotz och började träna bågskytte i maj i år.

– Blir man vanligen distriktsmästare efter så kort tids träning i bågskytte, frågar vi Börje Klotz.

– Nja, svarar Klotz och plirar lite med ena ögat, det är nog inte så vanligt, men jag hade väl tur.

– Hur kom det sig att du började med bågskytte?

– Jag hade länge varit intresserad för skytte. När jag såg VM-uttagningarna i bågskytte 1952 blev jag ordentligt väckt. Jag fick emellertid på grund av mitt kringflackande som resemonter inte tillfälle att vara med. När jag nu arbetar på hemmaplan, beslöt jag mig för att gå med i bågskytteklubben. Jag började träna och var med på tavelskytte tävlingar ett par gånger i somras och det gick halvsakligt. Så kom jag med på DM i

omedelbart förkovra sig och valde 16-åringen som sin lärare. Språklektionerna gavs i flickans föräldrahem och "eleven" blev hela familjens gode vän. Det blev glödande kärlek, äktenskapslöfte, angenäma fester och generösa uppvaktningar för familjen. Flickans fortsatta studier betalades delvis av "fästmannen".

I detta läge var tiden inne att utnyttja faderns svaga karaktär. De frågeformulär denne fick besvarades, om än med mycket stor motvilja och slutet på "romantiken" blev att fadern dömdes till tolv års straffarbete, modern till tre år och dottern till tio månader. – Ett tragiskt slut på en förhoppningsfull och angenäm tid i rosenrött. Det blev emellertid god tid att fundera över tillämpningen på den lilla devisen "En Svensk Tiger".

Säkerhetschefen tackar dem som eventuellt läser hans hopkok och önskar En angenäm helg.

G. T.

Börje Klotz spänner bågen

fält- och jaktbågsskytte och då slog det trots hård konkurrens. Sedan deltog jag i SM, men då kunde det ha gått bättre. Det regnade båda dagarna, om det nu kan vara någon ursäkt för resultatet, femtionde bland etthundrafemtio tävlande.

– Dina närmaste planer.

– Jag går närmast in för att försvara DM-tecknet och i sommar kommer jag att gå in för tavelskytte.

Börje Klotz talar sig så småningom varm och värmer också upp mig för bågskytte. Kamratandan inom klubben framhåller han som enastående. Alla intresserade är välkomna – det finns alltid någon erfaren skytt, som är villig ta hand om nybörjaren. Bågskytte skänker nöje och ger avkoppling. Den ger motion och rekreation. Den passar både man och kvinna. Det är en sport, som är synnerligen lämplig som korpidsport.

Börje Klotz är nu ensam aktiv tävlande från CVA-CFA. Han tycker, att det skulle vara roligt att få se många arbetskamrater bland de tävlande inom Arboga Bågskytteklubb.

Javisst, så var det en sak till. Bågskyttarna har ingen lokal för vinterträning och de, liksom så många andra här i Arboga, går och väntar på Idrottshallen.

Wim.

Det vore nog bra med en Idrottshall, men bygg inte som i Hälsingborg, så att inte småklubbarna har råd att hyra. Sätt. anm.

En Svensk Tiger

Nyfiken frågade en dag en CVA-are.

– Hur många är ni egentligen som jobbar därute vid CVA?

Svaret: Det är bara hälften!

F15 knäckte våra gevärsskyttar

F 15 tog årets inteckningar i Vd Bjarnholts och major Remahls vandringspris. Vi hade i år en liten chans att ta vår tredje raka inteckning i vandringspriset som skänkts av major Remahl men det satte F 15 stopp för.

Lagresultat: Segrare F 15, 974 poäng, guldmedalj, 2) CVA-CFA, 967 poäng, silvermedalj, 3) F 6, 960 poäng, bronsmedalj.

F 15 lag: K-pist Bergholtz 250 poäng, kg S. E. Hansson 209 poäng, gevär Hedberg 134 poäng, gevär B. T. Svensson 129 poäng, gevär Eklund 126 poäng, gevär Söderholm 126 poäng.

CVA-CFA lag: K-pist Ingemar Carlson 248 poäng, kg Ture Nyrén 215 poäng, gevär Bror Karlsson 127 poäng, gevär Hans Nordmark 126 poäng, gevär Herbert Kåberg 126 poäng, gevär Valter Lundborg 126 poäng.

Individuella resultat: K-pist: Bergholtz, F 15, 250 poäng, guldmedalj, Ingemar Carlson, CVA-CFA, 248 poäng, silvermedalj, Valfrid Gullberg, CVV, 248 poäng, bronsmedalj.

Kg: Ture Nyrén, CVA-CFA, 215 poäng, guldmedalj, S. E. Hansson, F 15, 209 poäng, silvermedalj, Linde-roth, F 6, 206 poäng, bronsmedalj.

Gevär: Hedberg, F 15, 134 poäng, guldmedalj, Sjöo, F 6, 132 poäng, silvermedalj B. T. Svensson, F 15, 129 poäng, bronsmedalj.

Driftvärnsledarna Tage Wallqvist och Bertil Blomqvist i avvaktan på stridssignal. I bakgrunden rekryterna Conny Hammarqvist, Arne Pettersson, Lars-Olof Pettersson

Strid i ort

Den övning som Arboga befälsutbildningsförening anordnade under lördagen och söndagen den 23 och 24 nov. under ledning av instruktör fänrik U. Wik blev mest en övning i att lära sig vänta.

Avlämningen skulle ske kl. 17.45 vid Rosendal, någon avlämning blev det inte förrän omkring kl. 19. Sedan blev det marsch ut i skogen och väntan på att spaningsresultaten skulle komma in. Under vår väntan ute i skogen var det meningen att fi skulle leta på oss och utföra störningsmoment. men detta uteblev helt. När klockan började närma sig 10 på kvällen meddelade stridsdomaren, att samtliga broar över ån var sprängda eller så starkt bevakade, att vi inte kunde komma över. En femtekolonnare meddelade att det fanns två övergivna bilar vid Ellholmen, som vi kunde använda för att komma över en bro längre väster ut. När övningen började, meddelades att övningsområdets västra gräns var bron över ån vid Mek. verkstaden. Hur kunde vi då få åka över bron vid Skansen? När vi kom till järnvägsövergången vid Emaus var det urlastning och marsch på alla plöjda åkrar till utgångsläget, för anfall och sabotagehandlingar mot El-skandia och gamla Televerket. Dessa anfall fick efter övningens slut både ros och ris av övningsledaren. När striden i staden blåstes av blev det transport tillbaka till Rosendal, där en härlig köttsoppa väntade. Odenhult och Kalle Broman hade även kokat ett gott kaffe under tiden de varit kvar och hållit eld i kaminerna uti tälten. Kaffet var i starkaste laget tyckte Gösta Andersson, men dom andra tyckte det smakade bra med en styrketår kl. två på natten. Efter några timmars sömn på granriset blev det åter larm kl. fem på morgonen. Här började en ny väntan till kl. sju, då vi utgjorde en förpluton som fi skulle utföra eldöverfall på. Enligt uppgifter från fi kom vi från fel håll, så detta moment kom inte helt till sin rätt.

Några poänger från övningen. Göran Andersson fick order att föra sin grupp till en viss plats. Görans röst hördes i mörkret, "andra grupp följer mig", därefter snubblade han och försvann i ett busksnår. Klipp-Ivars historier var det sista man hörde, innan man slumrade till vid 3-taget på natten och det första man hörde kl. 5 på morgonen.

För det stora intresse Ni nedlägger för vårt driftvärn, vill jag till

Autoflak ger många fördelar

Den uppmärksamme har säkert någon gång under hösten sett ett lastbilsflak stå alldeles för sig självt utan bil och allting. Men det är väl inte så många, som har sett hur en lastbil utan flak backat intill det där flaket och i ett litet huj hissat upp det på bilen. Bergtrollet såg det en dag och passade på att fråga Folke Larsson på avd. 370 hur det här hängde ihop.

Lastbilen hämtar ett Autoflak.

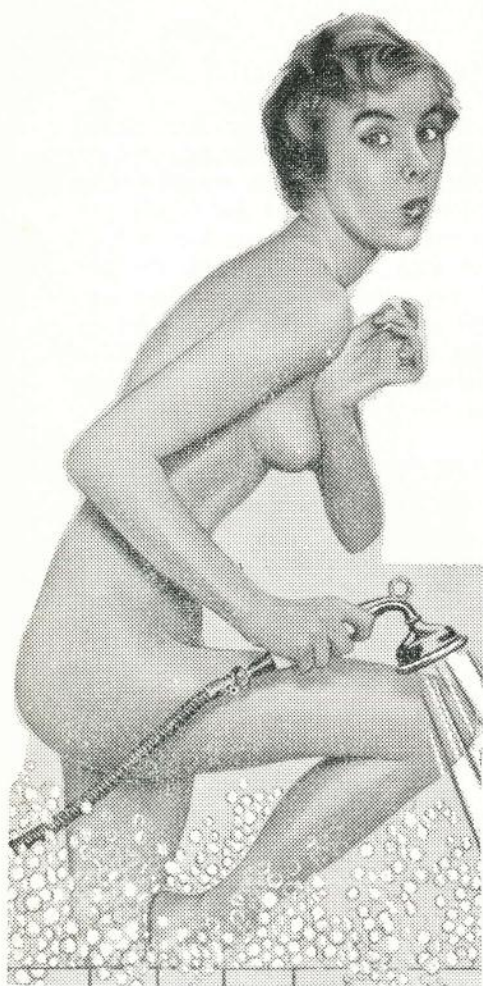
- Jo, säger Städar-Lasse, den där anordningen kallas för Autoflak och är en bra sak. CVA har på Ejerts initiativ anskaffat tre Autoflak och dom har visat sig vara så pass användbara, att det blir åtskilliga till. Vi körde tvåmetersved häromdagen. Ett flak kördes upp till lastningsplatsen, där tre man jobbade. Chauffören lämnade dem och hämtade ett lass jord, som stod färdiglastat på ett Autoflak. Han tippade av jorden och körde upp till skogen och lämnade av sitt tomma flak och fick i byte det klara vedlasset. Veden tippades och så hämtade chauffören ett gruslass. Det var också ett Autoflak, som stod färdiglastat sedan gårdagen. Den som lastat gruset hade inte haft något besvär med att kasta gruset upp på lastbilen. Flaket stod bekvämt till på marken. Ja, så där går det till. En chaufför kan betjäna 4 till 5 olika arbetslag med samma bil och klarar sig gott själv. Inga truckar eller andra lastanordningar. Lika bekvämt för dem som lastar av gods, som ej kan tippas. Flaket står på marken vid lossningen.

Det är inte bara vi på anläggningssektionen, som har nytta av Autoflak, utan faktiskt hela verkstaden, slutar Folke Larsson.

samtliga driftvärnsmän och driftvärnspojkar framföra mitt tack och önska Eder en riktig god jul och ett gott nytt år.

Driftvärnsledaren.

JÄTTEFISKEN

"Det är härligt med dusch" sa Fritz på Motor, men vi skulle ju klara oss bra med ett tvättställ däruppe i motorladan. Det är också härligt med AVA, den jätteskummande badoljan, ett schampo i lyxklass, men vi skulle ju klara oss bra med lite handpasta.

Var med i Bergtrollets julpristävlan

Den här vackra badflickan har inte bara till uppgift att illustrera Fritz Erikssons bekymmer utan är reklamflicka och hon heter... Ja, vad heter hon? Om du är klipsk, kan du gissa det.

Sänd in ditt svar senast den 15 januari 1958 till Red. för Bergtrollet, avd 270VP. De tre först öppnade rätta svaren belönas med trevliga priser. Lycka till med julpyslet!

Amerikansk kaputtnik?

Den frågan gjorde sig mången CVA- och CFA-are den 10 december, då de envist och troget väntade – men förgäves – höjde blicken mot skyn för att fånga en skymt av den mångomtalade J35-Draken.

Händelsen inträffade en sommar dag i slutet av trettioalet. Jag var väl tio år och hade kommit hem från en avslutad skoldag. Som så många gånger förr, kände jag en obeskrivlig lust att springa ned till ån och fiska en stund före den obligatoriska läxläsningen.

Mammas sykorg fick släppa till några meter sytråd. I pappas fiskedonslåda fick jag fatt i en metkrok. Därmed var fiskeutrustningen komplett, så när som på en pinne av ungefär en meters längd. Den kunde emellertid skäras av albuskarna nere vid stranden. Pinnen skulle tjänstgöra som metspö.

Nedkommen till stranden skar jag av en algren av lagom tjocklek och täljde till ett metspö. I spöets ena ände fäste jag sytråden med monterad krok. Allt var klart för fiske. Även masken satt på plats. Tändsticksasken med maskarna från granens gödselstack låg i byxfickan.

Jag smög mej tyst och stilla ut efter stranden. Hängande med vänster arm omkring utskjutande alar, böjde jag mej ut över vattnet och spanade ner mot botten. Vattnet var klart och jag kunde utan svårighet se vad som hände därnere. Här och var såg jag små abborrar och löjor simma omkring. Jag slängre ut reven och lät den maskförsedda kroken av egen tyngd sjunka ner genom det klara vattnet. Löjorna jagade efter masken och fingo även en och annan smakbit. Jag ville dock helst få ner masken på botten så fort som möjligt, för där nere gick abborrarna och lurade. Det gällde att vara tyst och stilla, annars skrämdes man obönhörligen bort all fisk. Eftersom jag inte hade någon guppande kork, som signalerade, när någon fisk nappade, gällde det för mej, att se vad som hände där nere i vattnet. Jag såg hur en abborre sakta snirkade runt masken, som låg där och rullade. Spänningen var stor! Skulle abborren ta masken i mun och simma iväg? Då gällde det för mej att i rätta ögonblicket rycka till lagom hårt – inte för hårt, för då skulle den svaga sytråden kunna brista – och på så sätt få kroken att gripa tag i abborrens gap. Men abborren bara luktade på masken och gjorde en ny sväng. Jag visste av erfarenhet, att den skulle komma tillbaka. Abborrens nyfikenhet var väckt. Nu gällde det att orka hänga kvar i grenen med vänster arm. Jag kände hur tröttheten kom

smygande. Snart skulle jag bli tvungen byta tag.

Men nu hände något, som gjorde, att jag helt glömde bort min snart helt bortdomnade, vänstra arm. En stor fisk kom sakta glidande ner mot mitt håll. Jag såg den på fyra, fem meters avstånd. Mätte den få syn på min mask, tänkte jag för mej själv, samtidigt som jag bävade vid tanken på att få en sådan hejare på min sköra sytråd. Den i mitt tycke stora, väldiga fisken gled sakta ner mot min mask. Jag såg, att den fått syn på masken. Jag darrade av spänning. Skulle fisken nappa? Nu var den framme vid masken. Sakta stötte den till masken med nosen, gick ett varv runt den. Vilken tur att fisken inte stötte emot min sytråd, tänkte jag. Så med ens högg den hela masken och vände ut mot djupare vatten med sitt byte. Med darrande hand drog jag till i mitt spö. Och se, det tog emot, fisken drog åt sitt håll, jag drog åt mitt. Ingen ville ge sej. Till slut fick jag den intill kanten, så att jag kunde släppa taget i algrenen med vänstra armen. Jag gjorde ett svep med spöet, upp mot den branta strandkanten. Sytråden brast, och fisken hamnade alldeles i strandkanten. Den var så pass omtöcknad, att jag hann slänga mej ned och få händerna på den. Där låg jag och tryckte den hala fisken mot de slippriga stennarna i strandkanten. Jag lyckades få ett så pass bra grepp på fisken, att jag kunde slänga den uppför sluttningen. Jättefångsten var räddad och låg sprattlande i gräset, tillräckligt långt ifrån vattnet.

Något mer fiske den dagen var givetvis otänkbart. Dels var sytråden och kroken borta i det långa gräset, dels var det naturligtvis nödvändigt, att omedelbart lasta fångsten på pakethållaren och störta iväg hem så mycket benen förmådde trampa för att visa den största fisk jag någonsin fått. Fisken vägde hela 4 hekto.

Tio år tror jag visst att jag var...

RSt.

En ny Sputnik

Springgrabben på 280 har av omgivningen begåvats med det ärofulla namnet *Sputnik*. En dag frågar han Börje Klotz, varför han kallas för Sputnik.

– Jo, svarade Klotz, det går bra att skicka iväg dej, men du kommer aldrig tillbaka.

Skyddsombudsträff på CVA

Skyddskommittéledamöterna på CVA-besök

Fredagen den 25 okt. 1957 var det CVA:s tur att stå som värd för den årligen återkommande skyddskommittékongressen med de övriga centrala flygverkstäderna och CFA. Inte mindre än 25 personer, personalorganisationernas representanter i resp. kommittéer, sammanstrålade på CVA:s mäss kl. 09.00 där styresmannen O. Dahlin hälsade välkommen. Efter att ha avnjutit kaffe med dopp var församlingen redo att börja dagens arbete.

Inledning gjordes med en halvtimmes överläggning under överingenjör A. Högfeldts ordförandeskap. Därvid behandlades de aktuella frågor, som för cv-kommittéerna äro av gemensamt intresse. De diskussioner, som utlöstes efter varje ny fråga, gav vittnesbörd om att det blåser friska vindar i dessa kommittéer. Inläggen visade också med vilket intresse, man fullgjorde uppdraget som huvudskyddsombud.

Efter förhandlingarna gjordes ett besök på motorverkstadens nya lokaler, där man bl a besåg den moderna motortvättanläggningen.

Programmet upptog därefter uppehåll för lunch, som intogs på måsen. Var och en fick här klara sig själv.

Kl. 13.00 stuvade man in sig i en rad privata bilar och med en sista vinkning till CVA styrdes kursen mot Eskilstuna, där Statens Fabriksverk ordnat för studiebesök på Karl Gustafs stads Gevärsfaktori. Visningen av fabriktets olika avdelningar skedde därefter i 3 grupper med var sin ciceron. Att här ge en utförligare beskrivning på vad man fick se, skulle kräva större utrymme än vad som är anslaget så jag får inskränka mig till att nämna några exempel på

arbetsobjekt, som f n sysselsätter företaget. Förutom kpst-tillverkningen visades även tillverkning av älgstudsare, som enl Sidmar var betydligt behändigare än Volkswagen, när det gäller storvilt. Hur många vet förresten, att KF har lagt tillverkningen av symaskinen Hugin på GF. Det var intressant att se hur delarna till denna helsvenska produkt sammanfördes till monteringsavdelningen, där flinka händer plockade ihop dem till skinnande symaskiner. Kanske ett vapen mot det "kalla" kriget.

Besöket avslutades med en genomgång av det gamla pipborrverket, som numera drivs i mycket liten skala. Ännu tycks man ej ha funnit den mekaniska ersättaren för den manuella metoden att rikta gevärspipor. Här kan med fog talas om yrkesskicklighet.

Efter vederbörligt tack till ciceronerna för en intressant eftermiddag begav man sig till det lilla trevna värds huset Pilkrog, där ett magnifikt smörgåsbord stod och väntade på de tröttgadda gästerna. Då enligt praxis dessa årliga konferenser avslutas med gemensam middag där personalorganisationerna på konferensorten står för rusthållet, var det denna gång FCPF avd 52 och FCTF avd 107 som voro värdar. Att aptiten var god och maten utmärkt framgick av den kontinuerliga ström kring smörgåsbordet, vilken inte upphörde förrän varmrätten serverades. Då var det tid för "Bräcken" med sitt berömda Magdeburgerspel. Han drog på känt manér bara sanna historier vilket utlöste stormande applåder. Även skyddsing på CVV, Sundmark, visade sig vara den verkliga artisten, när han gav oss smakprov på ett hyllningskväde till SCVV på dennes

USA om gem

Var tar alla gem vägen, frågar väl då och då många med oss pappershäftande. Amerikanerna har frågat sig detsamma och gått så till grunden att de satt i gång ett omfattande arbete för att utröna vad gem används till. Det visade sig att av 100.000 gem blir i genomsnitt 28.000 använda till sitt rätta ändamål att hålla samman papper. 3.196 gem användes som piprensare, 5.534 av folk som petar sig i öronen, 5.308 som nagelpetare, 5.302 som tandpetare, 19.413 som jetonger i poker, 14.163 som leksaker under telefonsamtal, 4.183 till att hålla skjortärmarna uppe, 192 för att kasta på folk, 7.200 att hålla samman blusar, och resten används till hårspännen eller i stället för manschettknappar. Den som vill må ta åt sig!

Ur PS

Redaktörens dilemma

Att redigera en tidskrift är roligt men just ingen sinekur.

Om vi tar in skämt, säger folk att vi är larviga.

Om vi inte gör det, säger man att vi är högrävande.

Om vi saxar ur andra tidskrifter, är vi för lata att skriva själva.

Om vi inte gör det, är vi för angelägna att se våra egna utgjutelser i tryck.

Om vi inte tar in bidrag från in-sändare, uppskattar vi inte verkliga genier.

Om vi gör det, är sidorna fyllda av smörja.

Nu säger någon säkert, att vi har knyckt det här från en annan tidning - och det har vi också.

Linus Ekman kommer tillbaka till avd 271 efter att ha genomlidit "Asiaten". Han berättar för omgivningen om sjukdomstiden.

- Ni förstår pojkar att jag sover bra lite när jag är frisk, men när jag fick "Asiaten" kunde jag inte sova alls. Syster Stina skickade vänligt sömntabletter med grabben. Angivet antal tabletter inmundigades och tänk, grabbar, på natten gäspade jag två gånger.

60-årsdag. Övering Högfeldt gjorde sig därefter till tolk för gästerna och framförde dessas tack för den utsökt trevliga måltiden och bad att detta tack måtte framföras till de två värdarna FCPF och FCTF i Arboga. Detta uppdrag får härmed anses fullgjort.

Lhl.

Ljuslockig Lucia – vacker, vän och mild gläder gammal och ung med ljus kring lockar

Hon stod där i den vita vinterkvällen med tindrande ögon och vändade på kröningen, årets Lucia, CVA-flickan Ingrid Zettergren. När stadsdir. Daniel Ekelund krönt henne med Lucia-smycke och ljuskrona, då slöt Ingrid ögonen för några sekunder. Var det därför, att hennes ögon inte ville tindra ikapp med ljusen i kronan eller var det för att dölja den djupa lyckokänslan.

Den frågan besvarade Ingrid dagen efter, när Bergtrollet tittade in till henne på jobbet – CVA ljusko-piering.

– Lycklig var jag, lycklig på många sätt. Det hela hade tidigare varit lik-som överklagt. Jag hade själv inte funderat på att anmäla mig som kan-didat till Lucia-valet i Arboga, men mina kamrater tjtade och så skicka-de foto-Lasse in mitt fotografi i sista momangen. Sedan kom överraskning-arna. För det första att jag blev vald till Lucia. Så kom kamraterna hem till mig med blommor – det var en glad överraskning. Det kom för öv-rigt mängder av blommor, både från väntade och oväntade håll. Synd ba-

ra, att man ska få så mycket blom-mor på en gång.

Söndagskvällen med kröningen blev mycket roligare, än jag hade tänkt mig. Luciatåget genom staden med gatorna kantade av glada människor var ju något alldeles särskilt, men kvällens upplevelse var dock besöket i kyrkan. Där var det vackrast och mest stämningsfullt.

– Vad väntar du dig av den kom-mande veckan.

– Lucia-besöken på industrier och andra företag kommer att bli intres-sant, men roligast ska det bli att få komma till ålderdomshemmen. Jag vet, att gamla gläder sig åt Lucia-besök.

– Efter Lucia-firandet, hur tror du det känns då.

– En aning trött är man väl, men vad gör det. Jag har ett minne för livet och ett vackert Lucia-smycke kommer att påminna mig inte bara om det ögonblick, då jag kröntes till Lucia utan också om en händelserik Lucia-vecka.

Så talade Ingrid Zettergren, Arbo-gas Lucia 1957.

Strumpstrejken

De anställda vid riksräkenskaps-verket i Pakistan har inlett en ori-ginell protestaktion för att söka få högre löner. I måndags infann de sig på arbetsplatsen utan kavajer och strumpor, med skjortan hängande utanpå byxorna eller rentav i pyja-mas. Från och med nästa måndag försvinner så skorna och ersätts med sandaler à la indiska fakirer, och vek-nar ändå inte finansdepartementets hjärta kommer tjänstemännen veckan därpå endast i väst och byxor. Den 9 juli ordnas speciella bönestunder för att beveka ledningen och från den 11 juli blir hela klädseln endast byxor eller höftskört. (Arb. T. den 19 juni 1957).

Ekonomi och tårta

Kamrer Andrén talade en förliden lördag om ekonomi. Styresman, över-ingenjör, sektionschefer och andra ledande personer satt intensivt lyss-nande i administrationsbyggnadens lunchrum.

Plötsligt gläntade någon på dör-ren. Alla såg ett flickansikte, som efter en rundtitt snabbt försvann. Så dröjde det en liten stund. Då öpp-nades dörren och in steg flickan med beslutsamt mod i blicken. Hon ställ-de stegen mot lunchrummets pent-ry. Det dröjde åter en liten stund och så kom flickan och gick genom församlingen mot dörren. Men hon var nu inte ensam. Hon hade en tårt-kartong i handen. Andrén tystna-de. Alla tittade. På flickan och på tårtkartongen. När flickan tyst och varligt stängt dörren bakom sig, då kommenterade Andrén.

– Det där var inte ekonomi!

Severin, Norgren, Fransson och Ah-lin väntar på müssens jullunch. Den serveras i år torsdagen den 19 de-cember.

KVALITÉ – vårt rättesnöre

Flygsäkerhet kräver kvalitetsprodukter

HÖGT PRODUKTIONSTEMPO
LEDER OFTA TILL ATT
KVANTITET STÄLLES FÖRE
KVALITET

KVALITÉ
ÄR FRÄMSTA MALET
I ALL VÅR PRODUKTION

Terräng- o. flygkompasser Finmekanik Flygdetaljer

A.-B. INSTRUMENT VERKEN

Industrivägen 17

Stockholm 60

A. B. Arboga Byggnadssmide

Tel. 12965

Utför

Järnkonstruktioner, fackverk
samt övriga byggnadssmiden
och reparationer

Tillverkar

Gräv- och lastmaskiner, täck-
dikningsmaskiner

Specialité

NYKONSTRUK-
TIONER

UF- produkter i flygplan

AUTOMATSÄKRINGAR, TRYCK-BRYTARE,
VIPPBRYTARE, REOSTATER
SKARVDON - flerpoliga

Uno Särnmark

Skeppsbron 1

GÖTEBORG

Den personliga smaken

finner ett rikt urval hos oss

*Vi representerar landets ledande konfektionsfirmor
och kan därigenom tillfredsställa alla smakriktningar*

Året runt har vi allt aktuellt i kläder för
hela familjen

*Så här i elfte timmen inför jul
bör Ni inte försumma att besöka*

NORMANS

JULMÄSSA

*Där existerar inga
julklappsbekymmer!*

Normans

RÅDHUSGATAN 4

TELEFON 100 27

HELA FAMILJENS VARUHUS